



## Tønsberg kommune

# LANGSIKTIGE OG KORTSIKTIGE UTFORDRINGER FOR TØNSBERG KOMMUNE



Tønsberg - der fremtiden skapes !!

**Økonomiske rammer og prioriterte  
områder  
Til fagutvalgene og Bystyret 22.juni  
2011**

1 Innledning.....	3
2 Generelle utviklingstrekk/utfordringer.....	5
2.1 Kommunens roller.....	5
2.2 Trender/utfordringer.....	5
2.3 Demografisk utvikling.....	9
3 Revisjon av kommuneplanen 2012-2024.....	12
4 Barn og unge.....	15
4.1 Innledning og bakgrunn .....	15
4.2 Langsiktige utfordringer og fokusområder for kommuneplan 2012-2024.....	15
4.3 Prioriterte områder i økonomiplanperioden 2012-2015.....	17
Område 5: Helse- og Sosiale tjenester.....	20
5.1 Langsiktige utfordringer og fokusområder for kommuneplan 2012-2024.....	20
5.2 Prioriterte områder i økonomiplanperioden 2012-2015.....	23
5 Kultur.....	27
5.1 Langsiktige utfordringer og fokusområder for kommuneplan 2012-2024.....	27
5.2 Prioriterte områder i økonomiplanperioden 2012-2015 (nåværende kommuneplanmål).....	28
6 Næringsutvikling.....	31
6.1 Langsiktige utfordringer og fokusområder for kommuneplan 2012-2024.....	31
6.2 Prioriterte områder i økonomiplanperioden 2012-2015.....	33
7 Tekniske tjenester generelt.....	34
7.1 Innledning og bakgrunn .....	34
8 Transport og samferdsel.....	35
8.1 Langsiktige utfordringer og fokusområder for kommuneplan 2012-2024.....	35
8.2 Prioriterte områder i økonomiplanperioden 2012-2015.....	35
9 Arealforvaltning/By -og bostedsutvikling.....	38
9.1 Langsiktige utfordringer og fokusområder for kommuneplan 2012-2024.....	38
9.2 Arealplanlegging.....	41
9.3 Prioriterte områder i økonomiplanperioden 2012-2015.....	41
10 Miljøvern/Bærekraftig utvikling.....	44
10.1 Langsiktige utfordringer og fokusområder for kommuneplan 2012-2024.....	44
10.2 Prioriterte områder i økonomiplanperioden 2012-2015.....	46
11 Samfunnsikkerhet og beredskap.....	47
12 Kommunal styring - fellesfunksjoner.....	48
12.1 Langsiktige utfordringer og fokusområder for kommuneplan 2012-2024.....	48
Kommunikasjon.....	48
Arbeidsgiverpolitikk.....	49
12.2 Prioriterte områder i økonomiplanperioden 2012-2015.....	50
Kommunikasjon.....	50
Arbeidsgiverpolitikk.....	52
13 Økonomiske utfordringer.....	57
13.1 Underskudd 2010.....	57
13.2 Endringer i inntektssystemet for kommunene.....	58
13.3 Vedtatte kutt i tjenesteproduksjonen.....	59
13.4 Pensjonskostnader.....	60
13.5 Kommunens gjeld.....	60
13.6 Økonomiske utsikter 2012-2015.....	61

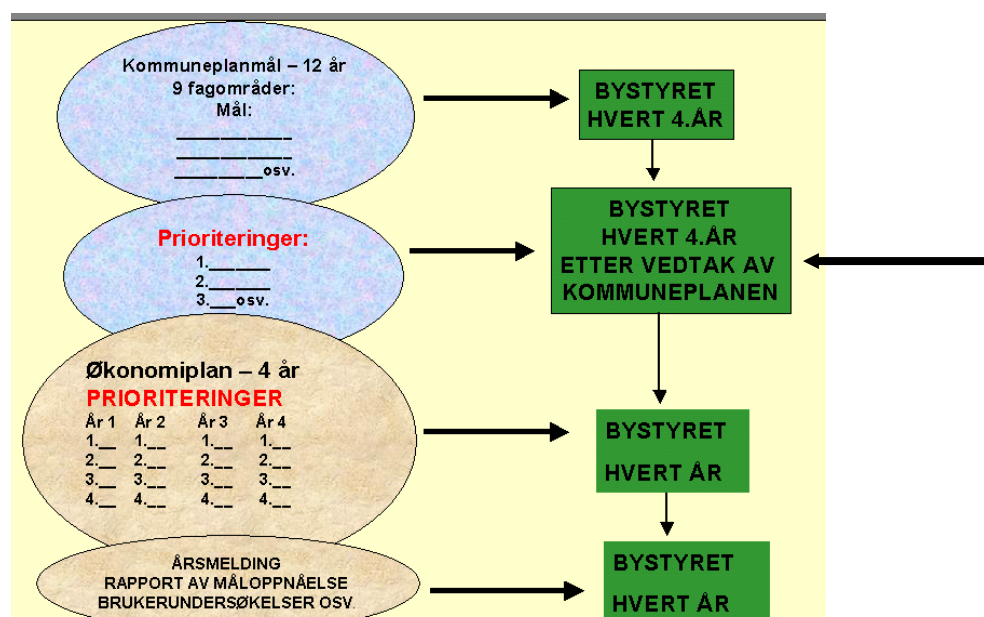
# 1 Innledning

Bystyret vedtok 16.april 2008 kommuneplanens mål- og arealdel for perioden 2008-2020.

Utvalg for finans, plan og næring (FPN) er kommunens politiske planutvalg og har hovedansvar for kommuneplanen, økonomiplan og handlingsprogram (prioriterte områder).

På bakgrunn av politiske føringer og vedtatte rammer skal virksomhetene lage sine mål og tiltak.

Oppnådde resultater, avvik og videre utfordringer er skissert i årsmeldingen 2010 for Tønsberg kommune



Planleggingen av ny kommuneplanrevisjon (2012-2024) har startet opp dette vårhalvåret. Rådmannen vil foreslå en strammere prioritering med langt færre strategier og prioriteringer enn tilfellet er i gjeldende kommuneplan.

På bakgrunn av bystyrets vedtak i desember, og med forberedende arbeid med kommende kommuneplanrevisjon foreslår Rådmannen det arbeides med disse områdene også for økonomiplanperioden 2012-2015

## VISJON:

Tønsberg - der fremtiden skapes

## OVERORDNETE KOMMUNEPLANMÅL 2012 - 2024

I nært samarbeid med virksomhetslederne, har rådmannen gjennomgått de gjeldende overordnede kommuneplanmålene (2008- 2020) og foreslått noen endringer. Endringene (*som er uthevet i kursiv*) innebærer færre mål (fra 13 til 9). Målene er også forsøkt tilpasset nye kommunale utfordringer:

1. Gode oppvekstvilkår med variert og godt utbygget tilbud av barnehager, skoler og fritidsaktiviteter i nærmiljøet.
- 2.

Trygghet og gode levekår i alle livsfaser

3.

Trygge boligområder for en befolkning med variert sammensetning

4.

*En attraktiv by som ivaretar vår historiske identitet*

5.

Bredt og mangfoldig kulturtilbud for alle aldersgrupper

6.

*Effektive og miljøvennlige transportløsninger*

7.

*Tønsberg skal ha en bærekraftig utvikling*

8. *Kunnskaps- og kompetansebasert næringsliv*

9.

Beholde og rekruttere gode medarbeidere i den kommunale tjenesteproduksjonen gjennom en aktiv og strategisk personalpolitikk

### **Barn og unge**

Kvalitet i oppvekst og læringsmiljø

Kultur til barn og unge

Forebyggende arbeid barn/unge/ tidlig intervensjon

### **Helse - og sosiale tjenester**

Tjenester i egen bolig og institusjon/rehabilitering

Forbyggende arbeid og rehabilitering

Samhandlingsplan

Flerkulturelle i Tønsberg

### **Kultur**

Kultur, friluftsliv og folkehelse

Samordning av kulturarenaer og kulturaktiviteter (Kulturhus Tønsberg)

### **Næringsutvikling**

Næringsstruktur

Næringsareal

### **Arealforvaltning/By- og bostedsutvikling**

historisk identitet

Kulturlandskap og friluftsområder

### **Transport og samferdsel**

Trafikkavvikling

### **Miljøvern/Bærekraftig utvikling**

Klima og energi

Forurensning

Jordvern og biologisk mangfold

### **Samfunnssikkerhet og Beredskap**

### **Kommunal styring - fellesfunksjoner**

Kommunikasjon

eKommune 2012

Strategisk personalpolitikk

I de neste kapitlene vil rådmannen foreta en gjennomgang av de viktigste utfordringer står overfor knyttet til de prioriterte områdene.

## 2 Generelle utviklingstrekk/utfordringer

### 2.1 Kommunens roller

Både kommuneplanen, økonomiplanen og budsjettokumentet må ta hensyn til de roller kommunen er satt til å utføre:

**Som tjenesteprodusent:** dvs. være brukerorienterte ut fra den enkelte brukers behov.

**Som forvaltningsmyndighet:** dvs. sørge for en mest mulig lik behandling i forhold til lovverk og rettigheter.

**Som utviklingsaktør av lokalsamfunnet:** dvs. bidra til å utvikle kommunen og regionen Tønsberg - kort sagt: Hensynet til en bærekraftig utvikling, helse, miljø og velferd skal prege kommunens virksomhet og utvikling.

Både målene i kommuneplanen og de prioriterte satsingsområdene innenfor de ulike fokusområdene forsøker både å fange opp disse rollene og følge opp de viktigste utfordringene kommunen står overfor.

### 2.2 Trender/utfordringer

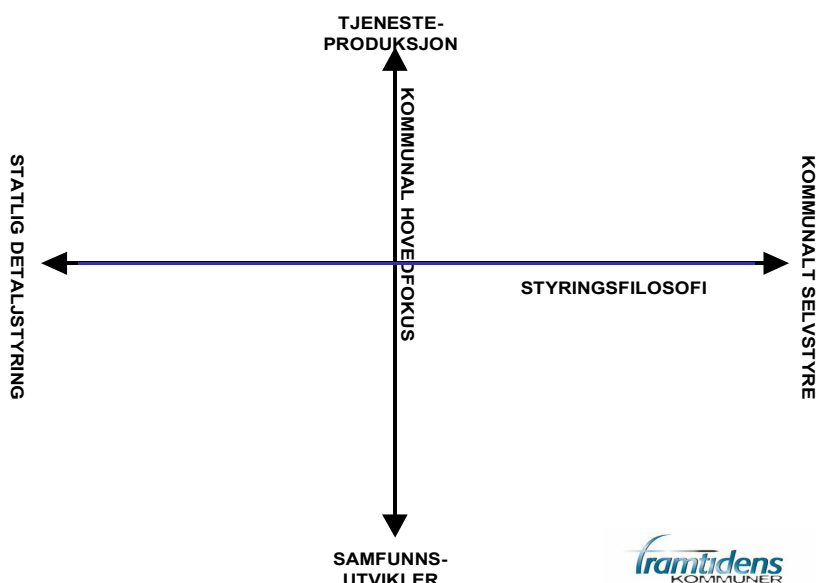


Fig.

Den horisontale akse angir graden av kommunalt selvstyre versus statlig sentraldirigering. Den vertikale akse peker på kommunens oppgaver, rollen som tjenesteproducent eller en viktig aktør i lokalsamfunnsutviklingen

### **Tjenesteproduksjonen/forvaltningen**

Statlige føringer og signaler peker i retning av en sterkere statlig detaljstyring av tjenesteproduksjonen. Det blir fulgt opp av et stadig sterkere tilsynsregime. Dette gjelder særlig innenfor de "tunge" områdene oppvekst og helse/omsorg.

Staten overfører oppgaver til kommunene, gjerne ledsaget av en sterk rettighetslovgivning. Kommunene opplever ofte et gap mellom pålagte oppgaver og finansiering. Når så tilstrekkelige pressgrupper melder at kommunene "bryter" lov og forskrifter, forsterker statlige myndigheter sin kontroll gjennom flere tilsyn med ofte svært detaljerte krav. Kommunene må rette seg etter dette og mister i realiteten mer og mer av eget handlingsrom, og sitter også igjen med "svarteper" i den forstand at de lett kan ende opp som "syndebukker" for nasjonale politikere, men også som "hoggestabber" for egne innbyggere.

En konsekvens av dette er at pendelen nå svinger tilbake til mer sentralisert og regionalisert styring (skolepolitikk, samhandlingsreform innenfor helsetjenesten, oppbygging av NAV etc.).

Dette fører i sin tur til at kommunene kontinuerlig må vurdere sin organisering for å kunne tilpasse seg disse kravene.

### **Kommunen som samfunnsutvikler**

Kommunene har her flere oppgaver: legge til rette for næringsutvikling, framstå som en attraktiv kommune for potensielle innflyttere gjennom bl.a. omdømmebygging.

God kvalitet på tjenestene er en viktig for at en kommune skal ha et godt omdømme. Det samme gjelder tilrettelegging for gode kulturtilbud.

Norske kommuner er bygd opp etter "generalistkommuneprinsippet". Det innebærer bl. annet at alle kommuner skal utføre de samme oppgavene overfor brukerne/innbyggerne.

Det stilles stadig oftere spørsmål om hvorvidt om man med dagens kommunestruktur klarer å håndtere dagens og morgendagens nye og tunge velferdsoppgaver.

### **Statlige krav/forventninger - konsekvenser for organisering av KommuneNorge**

I et notat fra Norsk institutt for by- og regionforskning utarbeidet for KS pekes det på noen hovedutfordringer kommunene står overfor den nærmeste framtid:

#### Velferdsutfordringen

Utviklingen av de offentlige tjenestene gjennom kommunene har betydd utbygging av nasjonale tjenester under kommunalt ansvar. Dette har ført til tette koblinger mellom stat og kommune og for den enkelte kommune er det en utfordring å samordne nasjonale krav og standarder med lokale ressurser og muligheter.

#### Arbeidskraftsutfordringen

Veksten i kommunale oppgaver fører til vekst i kommunal sysselsetting. De største gruppene finner vi i undervisnings-, pleie- og omsorgsområdene.

Spesielt i perioder med stramt arbeidsmarked, er det en utfordring for kommunene å skaffe nok arbeidskraft med relevant kompetanse. Tønsberg er nok her heldigere stilt enn mange andre kommuner pga sin beliggenhet og omdømme.

#### Kompetanseutfordringen

Særlig de små kommunene har en spesiell utfordring når det gjelder å skaffe tilstrekkelig fagkompetanse på de tjenesteområdene de har ansvar for. Jo mer spesialiserte tjenestene er, desto større befolkningsgrunnlag er nødvendig. Tønsberg kommune er av en slik størrelse at på de fleste områder har vi bredde i kompetansemiljøet. Men trenden er også at interkommunale samarbeidstiltak totalt sett kan gi et bedre tjenestetilbud (eks. Vestfold interkommunale brannvesen).

#### Økonomiutfordringen

Den viktigste utfordringen er at kommunenes pålagte oppgaver har vokst raskere enn de kommunale inntektene. Disse utfordringene blir omtalt nærmere i kap.x.

#### Utviklingsutfordringen

Å utvikle gode steder å bo og leve i for innbyggerne er det overordnede målet for alt kommunene gjør. Å sørge for de lovpålagte kommunale tjenestene er en grunnleggende del av dette.

Rollen som samfunnsutvikler innebærer også å legge til rette for lokal utvikling gjennom planlegging og utbygging av infrastruktur. Kommunen skal også være en partner for lokalt næringsliv og som aktør i forhold til sentrale og regionale myndigheter. Dette arbeidet krever også kapasitet og kompetanse.

Mange utviklingsoppgaver må drives innenfor et større område enn kommunen - for eksempel turisme og reiseliv. Dette setter krav til at kommunene kan legge til rette for løsninger som sprenger kommunegrensene. Ettersom det ofte er konkurranse mellom lokalsamfunn, kan det være en hindring også for samlet regional utvikling hvis en tenker for snevert. Kommunene kan "konkurrere hverandre i hjel", og resultatet kan bli negativt for alle parter.

En regionsreform som ble lite omfattende, kan stille kommunene overfor større utfordringer når det gjelder å legge til rette for å være "motor" i lokal og regional utvikling. 12K er her et eksempel.

#### Generalistutfordring

Lokalstyret i Norge bygger på prinsippet om generalistkommunen. Innbyggerne i alle kommuner skal ha den samme retten til å være med på å bestemme over lokale saker, uavhengig om kommunene er stor eller liten. Alle kommuner er underlagt det samme lovverket og har prinsippet samme ansvar uavhengig av størrelse. Kommunene har vernet om dette prinsippet. Motstanden mot å overlate "overkommunefunksjoner" til fylkeskommunen, er eksempel på det.

Den massive utbyggingen av velferdssamfunnet gjennom kommunene har lagt stort press på småkommunene. Dette har bl.a. vært med på å "presse" fram ulike interkommunale ordninger og ulike "vertskommuneordninger". Prinsippet om at alle kommuner skal ha samme ansvaret, er derfor i ferd med å bli undergravet i praksis.

Store nye velferdsoppgaver kan bli lagt til kommunene som de små kommunene ikke kan klare å håndtere. Da kan "generalistkommunen" forsvinne og erstattes av en mer differensiert kommunestruktur der sentrale kommuner har større og mer omfattende ansvar enn mindre omkringliggende kommuner. Vi får rett og slett over- og underkommuner når alle ikke kan drive med alt. Tønsberg kommune som en urban senterkommune kan få slike funksjoner i forhold til kringliggende kommuner.

#### Demokratiutfordring

En viktig utfordring for lokaldemokratiet er trolig mangelen på samsvar mellom kommunale oppgaver og kommunegrensene. Dagens kommunale oppgaver har på mange felt vokst ut over kommunegrensene i et omfattende og sammensatt

mønster i form av interkommunale samarbeid, selskap og råd. Det betyr følgelig at mange oppgaver som er viktige for innbyggerne i en kommune, ikke er under folkevalgt styring.

Mange av de kommunale oppgavene er nasjonale oppgaver knyttet til helse og velferd. Dersom kommunene ikke kan ha en aktiv rolle i styringen av disse områdene, kan de ende opp som rene statlige ekspedisjonskontor.

### **Ulike utviklingsretninger**

Hvis stadig nye utfordringer for velferdssamfunnet skal møtes og løses av kommunene, vil det måtte kreve nye, omfattende og ulike samarbeidsformer. Flere oppgaver løses allerede gjennom interkommunalt samarbeid. Spørsmålet er om en slik utvikling styrker eller svekker lokaldemokrati framfor å skape større og robuste kommuner som kan håndtere de nye utfordringene.

Innbyggernes tilhørighet og identitet blir oftere knyttet til lokalmiljøet (Ringshaug, Eik, Teis osv.) framfor kommunene Nøtterøy og Tønsberg.

Hvordan opprettholde et velfungerende lokaldemokrati opp mot enda sterkere sentralstyring er kanskje den viktigste politiske diskusjonen.

Kommunesammenslåinger eller tettere interkommunalt samarbeid på flere områder blir i så fall bare virkemidler for å møte disse utfordringene.

### **Kommunal organisering - organisatoriske konsekvenser**

En kommune må hele tiden tilstrebe en organisering som er tilpasset brukernes og innbyggernes endrede behov. Dette blir forsøkt ivaretatt gjennom nåværende organisasjonsmodell der sentrale styring og desentralisert ledelse er hovedprinsippet.

Som nevnt tidligere oppleves det at statlige føringer og signaler peker i retning av en sterkere statlig detaljstyring av tjenesteproduksjonen som igjen blir fulgt opp av et stadig sterkere tilsynsregime.

Dette gjelder særlig innenfor de "tunge" områdene oppvekst og helse/omsorg, men tendensen gjør seg også gjeldende på andre kommunale områder.

Omorganisering og tilpasning til nye oppgaver har dermed også blitt en del av den kommunale hverdagen.

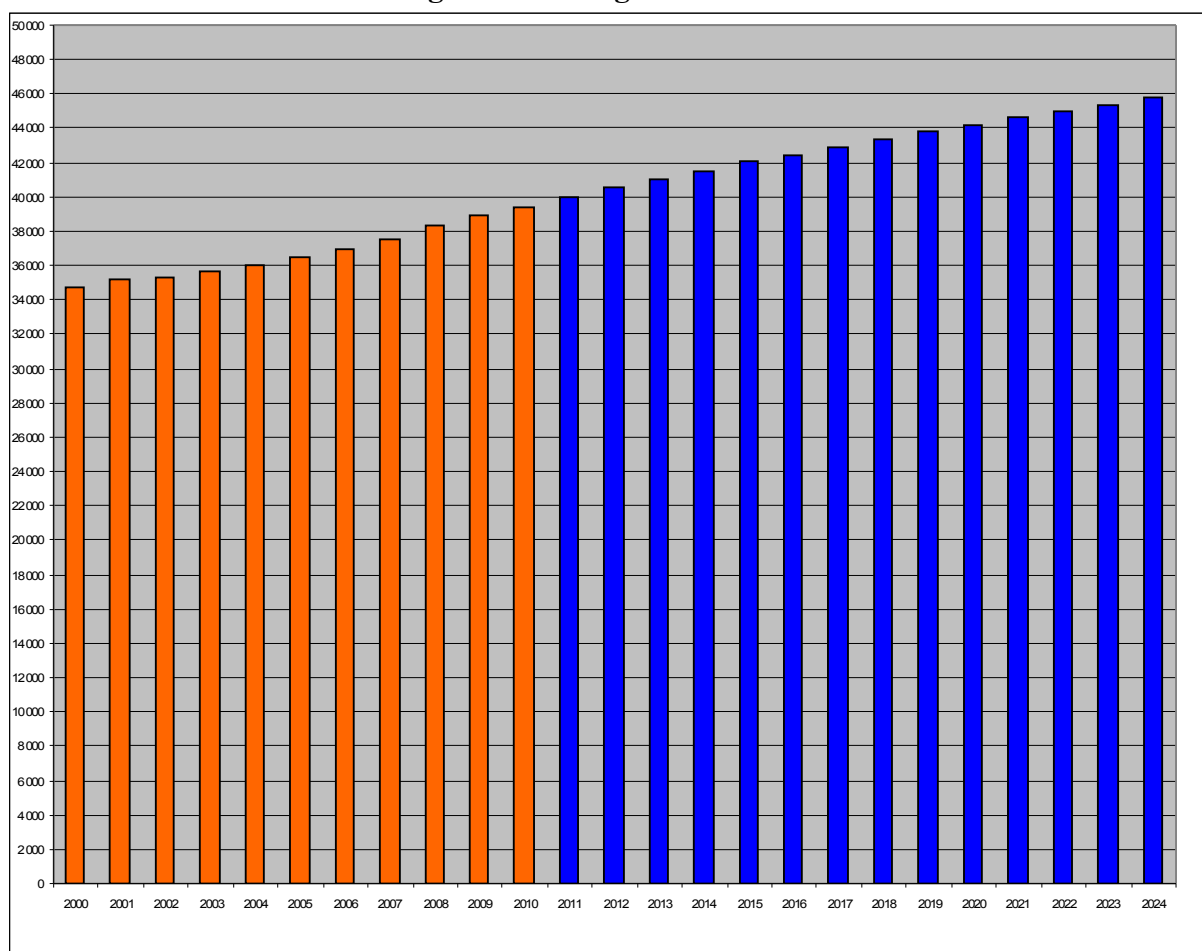
Innenfor delegasjonsreglementets rammer, er det rådmannens ansvar til enhver tid å sørge for at organisasjonen er så funksjonell som mulig for å kunne møte disse utfordringene.

## 2.3 Demografisk utvikling

### Folkemengdens utvikling

Faktisk befolkningsendring fra år 2000 til 2010 inngår i tabellen, samt fremskrivninger basert på at *Lav nasjonal vekstprognose* utarbeidet av SSB for årene 2011 til 2024. Prognosen viser at befolkningen vil øke fra 39 367 i 2010 til 45 753 i 2024. Snittøkningen pr år i årene 2000-2010 var på 465 personer og vil i årene 2010-2024 være på 456 personer pr år. Den historiske befolkningsutviklingen fra 2000 til 2010 i Tønsberg kommune ligger nærmere lav økning enn middels økning slik disse er definert av SSB og derfor valgt som kriterium i prognosen fram til 2024.

Folkemengde i Tønsberg år 2000-2024



### Fordeling på aldersgrupper

Tønsberg har en relativ gammel befolkning. Mens 4,5% av landets befolkning er over 80 år, er den tilsvarende andelen i Tønsberg 5,1%. Det er også en stor andel "unge eldre" i kategorien 67-79 år i Tønsberg. Dette indikerer at Tønsberg vil ha en stor andel eldre i lang tid fremover. Motsvart til den store andel eldre i kommunen er en lav andel barn og unge. Dette betyr at behovet for pleie og omsorgstjenester er større i Tønsberg enn gjennomsnittskommunen, mens kommunen vil kunne benytte en lavere andel av totalbudsjettet til skoler og barnehager

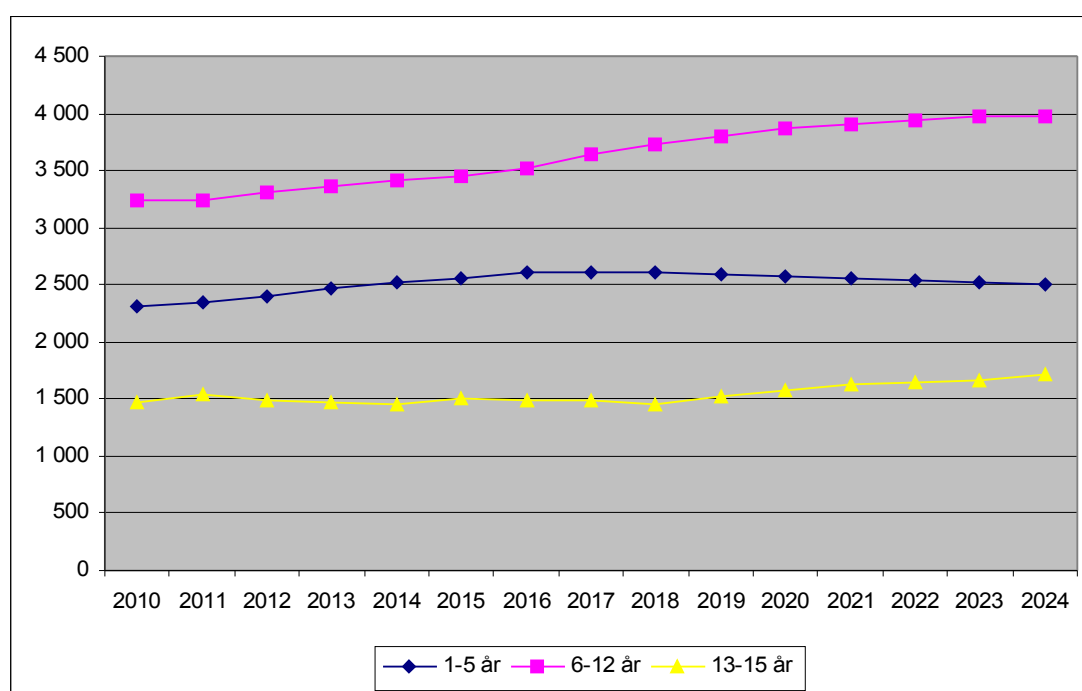
Fordeling av befolkningen på aldersgrupper pr 1. januar 2011.

	Landet	Tønsberg
0-5 år	7,48 %	6,92 %
6-15 år	12,72 %	11,98 %
16-66 år	66,93 %	66,93
67-79 år	8,34 %	9,10 %
80-89 år	3,78 %	4,28 %
over 90 år	0,73 %	0,79 %

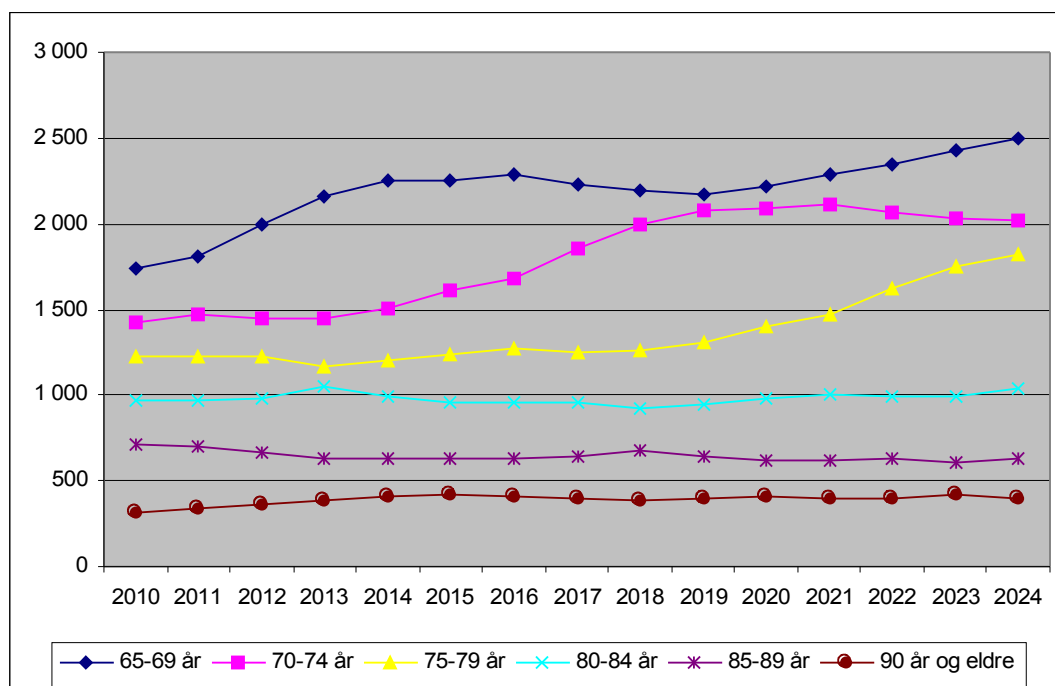
### Noen sentrale utviklingstrekk

#### Barn og unge

#### Utvikling i antall barn 2010 fram til 2024



Med bruk av SSB's tall for lav nasjonal vekst fordelt på aldersgruppene 1-5 år, 6-12 år og 13-15 år viser tallene den klart sterkeste veksten i antall barn på barnetrinnet (6-12 år) som øker med totalt 729 elever fra 2010 til 2024. Tilsvarende tall for Ungdomstrinnet er 236 nye elever og 202 nye barn i barnehagealder 1-5 år.

**Eldre**Utvikling i antall eldre 2010 fram til 2024

Sum antall eldre fra 65 år og oppover øker ihht til SSB's statistikk forutsatt lav befolkningsvekst med 2 023 personer fra 2010 til 2024.

Den største økningen i hele perioden fram til 2024 finner vi i aldersgruppen 65-69 år med 758 personer og i aldersgruppene 65-69 år og 75-79 år som begge øker med 597 personer.

For de andre aldersgruppene er det mindre endringer fram til 2024.

Aldersgruppen 65-69 viser de nærmeste årene en meget sterk økning. Denne økningen vil forplante seg videre med start i 2014 for aldersgruppen 70-74 år og videre rundt 2018 til aldersgruppen 75-79 år.

### Personer med innvandrerbakgrunn i prosent av befolkningen pr. 2011

#### Andel personer med innvandrerbakgrunn

	Kommunen	Fylket	Landet
Andel personer med innvandrerbakgrunn fra Europa og Nord Amerika	5,6	5,3	5,5
Andel personer med innvandrerbakgrunn fra Afrika, Asia, Oseania og sør Amerika	3,5	3,3	4,7

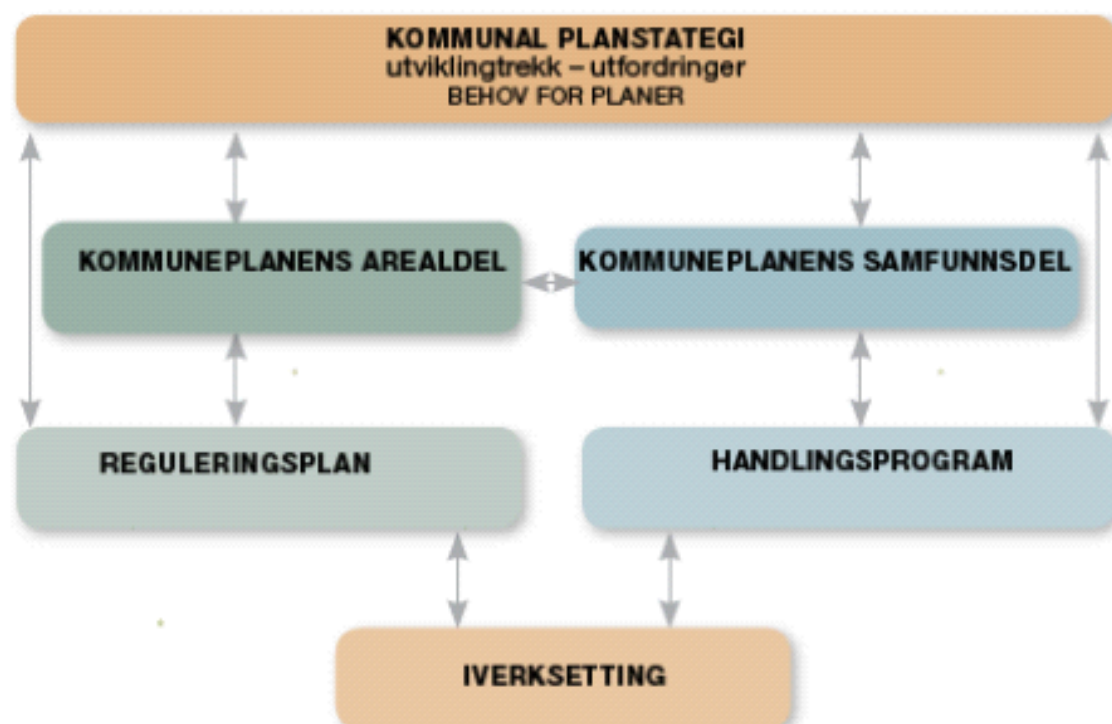
Tønsberg har omtrent samme andel personer med innvandrerbakgrunn fra Europa og Nord Amerika som snittet i hele landet og lavere andel personer med innvandrerbakgrunn fra Afrika, Asia, Oseania og Sør Amerika.

### Flyttinger

Totalt hadde Tønsberg i 2010 en netto innflytting på 300 personer. 3 015 flyttet inn og 2 715 flyttet ut. Disse tallene inkluderer all typer flyttinger, både innland og utland.

## 3 Revisjon av kommuneplanen 2012-2024

Alle kommuner skal ha en kommuneplan. Kommuneplanen er kommunens overordnede styringsinstrument og gir rammer for utviklingen av kommunesamfunnet og forvaltningen av arealressursene. Kommunal planlegging skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver.



I forbindelse med revisjon av Plan- og bygningsloven, legger rådmannen, i samråd med FPN som planutvalg, opp til en ny kommuneplanprosess med følgende elementer:

- Hensikten med endringene i Pbl:
- Helhet og samordning
- Medvirkning
- Sammenheng:
  - Nasjonale føringer/forventninger
  - Regionale planstrategier
  - Kommunale planstrategier

#### Hva er kommunal planstrategi?

- Kommunal planstrategi er ikke en strategisk plan, men en strategi for kommunens planlegging.
- Formålet med den kommunale planstrategien er å sette fokus på de planoppgaver kommunen bør starte opp eller videreføre for å legge til rette for en positiv utvikling i kommunen

#### Kommunal planstrategi (§10-1)

- Utarbeides og vedtas av kommunestyret minst en gang hver valgperiode, og senest ett år etter konstituering
- Planstrategien må bygge på et kunnskapsgrunnlag som gir grunnlag for å drøfte
  - kommunenes situasjon
  - utfordringer i samfunn og organisasjon
  - strategiske valg
  - hvilke planbehov dette gir i kommende 4-års periode.

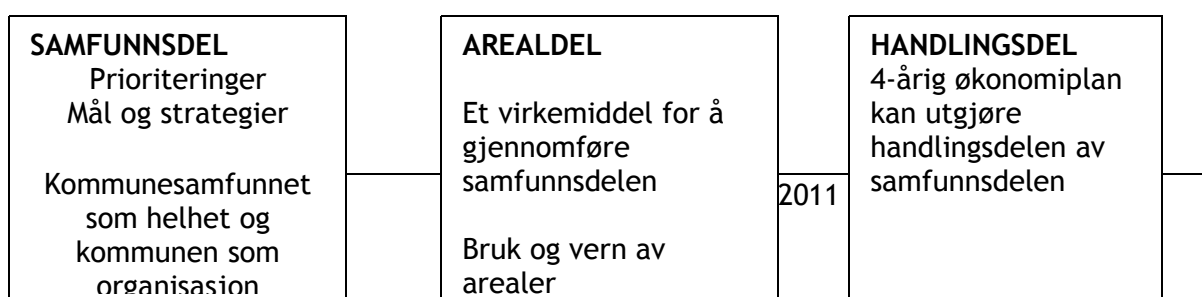
#### Planprogram - program for gjennomføring av en kommuneplanprosess

- Skal redegjøre for hvilke alternativer som vil bli vurdert
- Skal redegjøre for virkninger for miljø og samfunn
- Som et minimum skal planprogrammet gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen og opplegget for medvirkning

#### Planprogram - prosess

- Forslag til planprogram skal normalt foreligge når oppstart av planarbeidet varsles. Planprogrammet skal sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn samtidig med varslingen. Høringsfrist for forslag til planprogram er minimum 6 uker.
- 
- 
- Gjennom høringen av planprogrammet skal berørte regionale og statlige myndigheter varsle planmyndigheten dersom de mener at planen kan komme i konflikt med nasjonale eller viktige regionale hensyn

#### Tre bærebjelker i langsiktig kommunal planlegging:



## Samfunnsdel

### Aktuelle tema i samfunnsdelen

- Planprogrammet
- Evaluering av gjeldende kommuneplan
- Beskrivelse av utviklingstrekk, utfordringer og muligheter
- Satsingsområder/strategiske fokusområder med mål og strategier
- Utbyggingsstrategier
- Handlingsprogram
- Konsekvenser for arealdelen

### Videre framdrift - (foreløpig)

- Vår 2011: dialogmøte - planutvalg (utvidet FPN)
- Juni 2011: "kommuneplanmelding" og utfordringsdokument til Bystyret
- Vinter 2012: Planstrategi på høring
  - Regionale og andre høringsinstanser
  - Innbyggermøter ?
- Vår 2012: Planprogram
- Høst 2012: Vedtak - kommuneplanens samfunnsdel
- Oppstart: Arealdelen

## OVERORDNETE KOMMUNEPLANMÅL 2012 - 2024

I nært samarbeid med virksomhetslederne, har rådmannen gjennomgått de gjeldende overordnede kommuneplanmålene (2008- 2020) og foreslått noen endringer. Endringene (*som er uthevet i kursiv*) innebærer færre mål (fra 13 til 9). Målene er også forsøkt tilpasset nye kommunale utfordringer:

1. Gode oppvekstvilkår med variert og godt utbygget tilbud av barnehager, skoler og fritidsaktiviteter i nærmiljøet.
2. Trygghet og gode levekår i alle livsfaser
3. Trygge boligområder for en befolkning med variert sammensetning
4. *En attraktiv by som ivaretar vår historiske identitet*
5. Bredt og mangfoldig kulturtilbud for alle aldersgrupper
6. *Effektive og miljøvennlige transportløsninger*
7. *Tønsberg skal ha en bærekraftig utvikling*
8. *Kunnskaps- og kompetansebasert næringsliv*

9. Beholde og rekruttere gode medarbeidere i den kommunale tjenesteproduksjonen gjennom en aktiv og strategisk personalpolitikk.

## 4 Barn og unge

### 4.1 Innledning og bakgrunn

Omfatter følgende virksomheter:

210-285: Skoler

310-370: Barnehager

420: Barn og unge

710: Kulturskolen

### 4.2 Langsiktige utfordringer og fokusområder for kommuneplan 2012-2024

**Overordnet mål:**

**Gode oppvekstvilkår med variert og godt utbygget tilbud av barnehager, skoler og fritidsaktiviteter i nærmiljøet.**

Definisjon av *gode oppvekstvilkår* er barnehager, skoler, fritidsaktiviteter og gode hjelpetjenester som barnevern, helsestasjon, PPT og tilbud til funksjonshemmede.

Strategisk Fokusområde 1: TIDLIG INNSATS OG FOREBYGGING	
Delmål	Tidlig innsats og forebygging skal fokuseres gjennom helhetlig planlegging og samarbeid Utfordringene skal løses av en fleksibel organisasjon

Stortingsmelding 47, samhandlingsreformen, vil medføre at kommunen må ha større fokus på forebygging og tidlig intervensjon. Dette gjelder like mye for barn

som for de eldre. Antall barn med behov for hjelp øker og det blir viktig å dreie tjenestene i kommunen fra døgntilbud til lavterskeltilbud og tidlig innsats. Kommunen må legge til rette for at barn og unge etablerer en god livsstil, og ha en bredde av tilbud til den enkelte familie slik at barn kan bo hjemme så lenge som mulig.

En viktig oppgave for kommunen vil være å etablere samarbeidsformer med frivillige i tiden som kommer. Home-Start Familiekontakten er et godt eksempel på dette og det bør etableres flere slike prosjekter med bruk av frivillige i arbeidet med barn og unge.

Bruk av nærmiljøanlegg og fritidsklubbene er en viktig arena for mange barn og unge. De aller fleste som benytter seg av disse tilbudene er *ikke* organisert ungdom.

Det blir også viktig at kommunen har en plan for utvikling av tjenester og tjenestenivå i årene fremover. Primær, sekundær og tertiærnivå er begreper som kan brukes; de ulike tjenestene må sees i sammenheng, tiltak og tjenester må være riktig dimensjonert og kommunen må ha god nok kompetanse på alle de tre nivåene. Det bør også gjennomføres en kompetansekartlegging på hvilke kompetanse kommunen trenger, og gjennomføres en målrettet kompetanseheving i årene som kommer.

En viktig grunn til å gjennomføre intervensjoner overfor barn og unge - både så tidlig som mulig i alder - og i forløp av vansker, er at dette kan føre til et positivt utviklingsforløp for det enkelte barn. Forskning viser at psykiske problemer som manifesterer seg tidlig kan få konsekvenser også i voksen alder. Det betyr derfor mye å sikre at overgangen mellom barnehage og skole, fra barnetrinn til ungdomstrinn, og fra ungdomstrinnet til videregående skole tilrettelegges godt slik at barnehage- og skolehverdagen gir trivsel og faglig utvikling for den enkelte. Forebyggende forskningsbaserte programmer/intervensjoner som kommunen har innført, har som mål å endre samspill og systemer i familien, i barnehager og skoler og dermed gi grunnlag for et bedre liv for det enkelte barn.

Helsegevinstene ved forebyggende arbeid består av både livskvalitet og leveår. Noen barn og unge lever under så belastende oppvekstkår og knapphet på sosiale og materielle ressurser at vi allerede før fødselen vet at de har økt sannsynlighet for å utvikle emosjonelle lidelser og atferdsforstyrrelser. Eksisterende forskning og kunnskap tyder på at enslige asylsøkerbarn er mer utsatt for psykiske lidelser i form av depresjon, angst og posttraumatiske stressreaksjoner.

Barn og ungdom skal ha reell innflytelse over barne- og ungdomspolitikken. Deres ressurser og kunnskap er viktige bidrag i utforming og gjennomføring av politiske prioriteringer ( BLD - regjeringens satsingsmål).

God kompetanse og koordinering av rusforebyggende arbeid hos barn og unge er en viktig oppgave for kommunen i årene som kommer.

Det er laget en rusmiddelpolitisk handlingsplan som er politisk godkjent og utfordringene de nærmeste årene vil være å få til så mange av de tiltakene som er beskrevet i denne som mulig.

Innsatsen mot kriminalitet i arbeidet for barn og unge har to perspektiver. På den ene siden skal vi forebygge at barn blir ofre for kriminalitet og sørge for god hjelp til dem som blir utsatt for kriminalitet. På den andre siden må kommunen arbeide for å forhindre at barn og unge selv begår kriminalitet. Samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak(SLT) blir derfor et viktig arbeid i årene som

kommer. Målet er at vi skal gå fra et reparasjonssamfunn til et forebyggingssamfunn.

Barn og unges nærmiljø er en av de viktigste rammene for samvær og aktiviteter, og for tilhørighet i et større fellesskap. Trygge og inkluderende nærmiljø, med gode møteplasser og voksne forbilder er viktig for å sikre barn og ungdom en god oppvekst.

Strategisk Fokusområde 2: KVALITET I OPPVEKST- OG LÆRINGSMILJØ	
Delmål	Trygge og inkluderende oppvekstarenaer Øke barn og unge sin faglige og sosiale kompetanse

Oppvekstområdet har de siste årene fått et sterkere fokus knyttet mot kvalitet. Dette har bl.a. kommet tydelig fram i St. meld.31 (2007-08 ) ”Kvalitet i skolen”, og St.meld. 41 (2008-09 ) ”Kvalitet i barnehagen”.

Sentrale målsettinger for kvalitetsarbeidet i barnehagen er:

- Sikre likeverdig og høy kvalitet i alle barnehager
- Styrke barnehagen som læringsarena
- Alle barn skal få delta aktivt i et inkluderende fellesskap

Sentrale målsettinger for kvalitetsarbeidet i grunnsopplæringen er:

- Alle elever som går ut av grunnskolen, skal mestre grunnleggende ferdigheter som gjør dem i stand til å delta i videre utdanning og arbeidsliv
- Alle elever som er i stand til det skal gjennomføre videregående opplæring med kompetansebevis
- Alle elever skal inkluderes og oppleve mestring

## 4.3 Prioriterte områder i økonomiplanperioden 2012-2015

Prioritert område: Forebyggende arbeid barn/unge /tidlig intervensjon Kommuneplanområde kap.1 Barn og unge	
Utfordringer:	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ressurser til implementering av TIBIR-modellen (tidlig innsats for barn og unge i risikozonen) bør innarbeides i samarbeidende virksomheters budsjett innenfor planperioden</li> <li>• Lønn til minoritetsspråklige familieveiledere bør innarbeides i budsjett og det må forpliktes til samarbeid</li> <li>• Alle barnehager, skoler og BOU bør forpliktes seg til å delta i kompetansehevingen som gjennomføres i prosjekt tidlig innsats</li> <li>• Kvellomodellen bør videreføres og implementeres i barnehager og skoler</li> <li>• Ny avlastningsbolig for barn og unge bør tilføres spesifikk kompetanse på tilrettelegging innenfor utviklingsforstyrrelser og barn med atferdsproblematikk.</li> <li>• Skole- og helsesøstertjenesten bør styrkes for å kunne ivareta forebyggende arbeid og oppfylle kjerneoppgaver i</li> </ul>

	<p>tråd med lov og forskrifter</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Gode SLT tiltak som oppfølgingsteam og ruskontrakter bør bli en del av tjenestetilbudet i Tønsberg kommune.</li> <li>• Ungdomskontoret, Tiltak for funksjonshemmede og tjenesten for enslige mindreårige flyktninger bør utvikle kompetanse på ART (Agression Replacement Training) for grunnskolen og videregående skole.</li> <li>• Samarbeid med spesialisthelsetjenesten/prosedyrer for god samhandling bør etableres.</li> <li>• Kompetanse på tvers av virksomheter bør benyttes på barn som krever mye ressurser og tilrettelegging.</li> <li>• Sømløse tjenester skal etableres mellom skole, barnehage og BOU.</li> <li>• BOU bør være organisert slik at barneverntjenesten har ressurser til å drive med forebyggende arbeid.</li> <li>• Det bør etableres flere prosjekter med bruk av frivillige som en del av tilbudene til barn og unge.</li> <li>• Det bør utvikles hensiktsmessige arenaer for ungdomsmedvirkning.</li> </ul>
--	--

**Kommentarer:**

Utfordringene gir forpliktende føringer til alle virksomheter som arbeider forebyggende med barn og unge. Fornyingsprosjektet for tidlig innsats iverksetter systemrettede tiltak gjennom innføring av felles kartleggingsmetoder, metoder for foreldreveiledning og spesifikk kompetanseheving innenfor ulike satsningsområder i forebygging og tilrettelegging for barn og unge med behov for oppfølging.

<b>Prioritert område: Kultur til barn og unge</b>	
Kommuneplanområde: kap.1 Barn og unge kap.3 Kultur	
Utfordringer:	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Kulturaktiviteter/opplevelser i skole og barnehage skal være av høy kvalitet</li> <li>• Kulturskolen skal være en skole og et ressursenter for kunst og kultur hvor alle som ønsker det kan utvikle sine skapende evner innenfor ulike kulturaktiviteter</li> <li>• Kulturtilbudene skal tilrettelegges for alle</li> <li>• Utvide og legge tilrette for bruk av barnehager, skoler, idrettsanlegg, samfunnshus, bibliotek, rådhus og offentlige uterom til kulturelle aktiviteter</li> <li>• Det tilrettelegges for øvingslokaler til ungdom</li> <li>• Den kulturelle barnehagesekken etableres</li> </ul>

<b>Satsingsområde: Kvalitet i oppvekst og læringsmiljø</b>	
Kommuneplanområde kap.1 Barn og unge	
Utfordringer:	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Skape helhet og sammenheng i opplæringsløpet fra barnehagestart til skoleslutt</li> <li>• Sørg for at alle aktører i skolesamfunnet fortsatt arbeider</li> </ul>

	<p>systematisk og målrettet for et bedre læringsmiljø, slik at elevene yter mer og oppnår bedre læringsresultat.</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Det må fortsatt jobbes målrettet og systematisk for å bedre læringsresultat og læringsutbytte i Tønsbergskolen</li><li>• Sikre fornying, vedlikehold og drift av IKT i barnehage og skole.</li><li>• Sikre kvalitet og hensiktsmessig ressursbruk i spesialpedagogisk hjelp, spesialundervisning og tilpasset opplæring ved tidlig innsats, gode rutiner og tverrfaglig kompetanse.</li><li>• Videreutvikle barnehage- og skolestrukturer som er robuste og kostnadseffektive. Løsningene er tilpasset full barnehagedekning og økt elevtall.</li></ul>
--	--

**Kommentarer:**

Det vises til Årsmelding for Tønsberg kommune 2010 s. 23 - 50 der status ,resultatmål og utfordringer 2011 -2014 er beskrevet.

Utvalg for Barn og unge har oppnevnt saksordførere for de respektive områdene. Hensikten er å sikre en tettere politisk oppfølging av de prioriterte områdene og vitalisere det politiske arbeidet i utvalgene.

Samtidig skal det sikres at både politiske og administrative ressurser brukes mer målrettet.

**Økonomiske konsekvenser**

Prognose tall fram mot 2020 viser en vekst både i aldersgruppen 1-5 og 6-15.

Bystyret vedtok i desember 2010 å avvike ordningen med friere brukervalg og justere kretsgrensene i Søndre Slagen og i Sentrum. Dette for å kunne utnytte samlet skolekapasitet på mest effektiv måte. Bystyret ga i samme møte Rådmannen fullmakt til å starte forhandlinger med Stokke kommune for å vurdere om Hogsneselevene ved en evt. nedlegging av Hogsnes skole, kan gå på Vear skole. Rådmannen vil legge fram en sak om ressursbruk i Tønsbergskolen, inkludert strukturelle konsekvenser i november 2011. Med de enorme økonomiske utfordringer kommunen står midt i, og overfor de nærmeste årene, er det på ressursiden kun strukturelle endringer som er forsvarlige.

## Område 5: Helse- og Sosiale tjenester

### 5.1 Langsiktige utfordringer og fokusområder for kommuneplan 2012-2024

**Overordnet mål:**  
**Trygghet og gode levekår i alle livsfaser**

Strategisk Fokusområde 1: Samhandlingsreformens forpliktelser ivaretas	
Delmål	Tilrettelegge for gode behandlende tjenester som ivaretar helhetlige pasientforløp Kommunen iverksetter tiltak for å møte innbyggernes helseutfordringer Tilby tilpassede boliger til innbyggere med spesielle behov Kommunen har et godt utbygget habiliterings- og rehabiliteringsbehov

Samhandlingsreformen ble vedtatt i Stortinget i april 2010, og trer i kraft 1. januar 2012. Samhandlingsreformens mål er en "Kommunehelsereform" der en får riktige tiltak på riktig nivå til riktig tid. Gjennom reformen vil det satses på lovpålagte samarbeidsavtaler mellom kommuner og sykehus, et bedre finansieringssystem og mer forebygging i kommunene for å skape et bedre og bærekraftig helsevesen for fremtiden.

Viktige elementer i dette er:

Utvikling av en pasientrolle som gis større mulighet enn i dag til å være rettet inn mot helhetlige pasientforløp.

utvikling av en ny framtidig kommunerolle, med vektlegging av forebygging, tidlig intervensjon, lavterskeltilbud og tverrfaglige tiltak.

Endring av finansieringssystemet, der kommunal medfinansiering av spesialisthelsetjenesten utgjør et viktig element.

Spesialisthelsetjenesten skal utvikles slik at de i større grad kan bruke sin spesialiserte kompetanse.

Pengene blir fordelt til kommunene gjennom inntektssystemet etter alderssammensetningen i befolkningen.

Fra og med 2012 blir det innført kommunal medfinansiering av spesialisthelsetjenesten og kommunalt betalingsansvar for utskrivingsklare pasienter.

Kommunene får også plikt til å etablere tilbud med øyeblikkelig hjelp og døgntilbud for pasienter som har behov for behandling eller observasjon. Plikten skal fases inn i perioden 2012-2015. Plikten fullfinansieres.

De store utfordringene for kommunen ved gjennomføring av samhandlingsreformen: Å utvikle og dimensjonere tjenestene slik at kommunen blir i stand til å ta imot utskrivingsklare pasienter fra dag en.

Samtidig må det være fokus på å dreie tjenestene over til mer forebygging og rehabilitering

Utskrivningsklare pasienter . Stortinget har i samhandlingsreformen enstemmig vedtatt at kommunene får et finansielt ansvar fra 2012 for utskrivningsklare pasienter fra dag 1 for alle pasientgrupper. Kommunen må innrette tjenestene til å omfatte et ytterligere spesialisert tilbud til pasienter.

Behovet for tjenester vil øke, og de økonomiske rammene for kommunen vil ikke øke tilsvarende. Hvilken tjenestestruktur vil best kunne møte disse utfordringene?

Det er behov for endring i styrkeforholdet mellom institusjonstilbud, hjemmebaserte tjenester og aktivisering i årene framover. Konsekvensene av samhandlingsreformen må hensyntas i dette, med krav om at kommunen skal arbeide mer forebyggende og satse ytterligere på rehabilitering av pasienter som blir utskrevet fra spesialisthelsetjenesten

Flere tjenester skal ytes i brukerens eget hjem (styrking av hjemmetjenesten)

Det må utvikles gode behandlende tjenester som ivaretar helhetlige behandlingsforløp. Et av samhandlingsreformens viktige tiltak er at kommunen og spesialisthelsetjenesten må inngå forpliktende samarbeidsavtaler.

Det skal etableres gode samhandlingsarenaer for å sikre et sømløst pasientforløp

Kommunen iverksetter tiltak for å møte innbyggernes helseutfordringer:

Det gjennomføres målrettet opplæring for å sikre nødvendig kompetanse på helseforebygging.

Det skal utvikles verktøy for å kartlegge faktorer som har innvirkning på innbyggernes helsetilstand

Med bakgrunn i kartlegging og analyse av data iverksettes tidlig tiltak overfor risikogrupper for å motvirke sykdomsutvikling og sosiale problemer

I et forebyggende perspektiv er det viktig at kommunen har et godt utbygget habiliterings- og rehabiliteringstilbud. For å styrke brukernes/pasientenes egenmestring bør det opprettes Lærings- og mestringssenter  
Kapasiteten på rehabiliteringstilbudet på institusjon og for hjemmeboende må styrkes.

<b>Strategisk Fokusområde 2: Opplærings-, aktivitets og arbeidstilbud tilrettelagt for mennesker med spesielle behov</b>	
--	--

<b>Delmål</b>	Kommunen har et tilrettelagt opplæringstilbud til mennesker med spesielle behov
---------------	---

	Det finnes aktivitets- og arbeidstilbud som tilsvarer behovet Mennesker med spesielle behov integreres i lokalsamfunnet
--	--

I Nasjonal helse- og omsorgsplan (2011-2015) vektlegges satsning på et inkluderende arbeidsliv som skal få flere mennesker i arbeid og aktivitet og færre på stønad. En målsetting er å få flere med psykiske lidelser i arbeid og aktivitet. Det gjelder også personer som har rusmiddelproblemer. Tiltak for arbeid og aktivitet for mennesker med rusrelaterte problemer eller psykiske lidelser må videreutvikles.

Det går tydelige sosiale skillelinjer mellom dem som har gode grunnleggende ferdigheter og en fullført utdanning, og dem som mangler dette.

Voksenopplæringen innebærer at voksne skal:

- Kunne tilegne seg nødvendige grunnleggende ferdigheter
- Gis mulighet til å formalisere og utvikle sin kompetanse
- Motiveres og gis tilgang til kunnskap

Kommunen må være i stand til å tilby voksne sin lovfestede rett til grunnleggende opplæring

For å tilrettelegge best mulig for aktivitets- og arbeidstilbud, må det etableres et forpliktende samarbeid med offentlige og private organisasjoner og bedrifter om aktivitets- og arbeidstilbud for mennesker med spesielle behov. Aktivitets- og arbeidstilbudene må være samordnet.

<b>Strategisk Fokusområde 3: Tjenester til Eldre</b>	
<b>Delmål</b>	Tjenestene skal utvikles slik at alle som ønsker det kan motta tjenestene i eget hjem Alle eldre skal oppleve et verdig og godt liv med mulighet til selv å forme sin egen hverdag

Tønsberg har en relativ gammel befolkning. Mens 4,5% av landets befolkning er over 80 år, er den tilsvarende andelen i Tønsberg 5,1%. Det er også en stor andel "unge eldre" i kategorien 67-79 år i Tønsberg. Dette indikerer at Tønsberg vil ha en stor andel eldre i lang tid fremover.

For å møte disse utfordringene må kommunen dreie tjenestebildet innen helse og omsorgstjenestene. Vi må bli i stand til å gi riktige tjenester i en tidlig fase, og tilrettelegge en helhetlig omsorgstjenestetrapp hvor det fokuseres på forebygging, rehabilitering i bunn av omsorgstrappen, og hvor institusjonstjenester er på toppen av trappen. En slik utforming av omsorgstjenestene vil medføre at kommunen kan sette inn tjenester tidlig, og enten utsette eller forebygge behovet for spesialiserte og kostnadskrevenende institusjonstjenester.

Kommunen må satse på forebygging slik at man kan bo hjemme lengst mulig og derved unngå innleggelse i institusjon.

Gjennom ergoterapi- og fysioterapitjenester kan det tilpasses og tilrettelegges for skrøpelige hjemmeboende.

Hjemmetjenesten må gjennom styrking og skolering bli i stand til å gi tjenester til en pasientgruppe som tidligere ville fått sitt tilbud på sykehus eller sykehjem.

Gjennom en effektiv bruk av korttidsplassene ved sykehjemmene skal det sikres en rask rehabilitering og unngå at korttidspasienter blir langtidspasienter.

Det må sikres tilstrekkelige antall avlastningsplasser og korttidsplasser for pleie og omsorgstrengende.

Det blir viktig å satse på tilrettelegging av dag og kveldsaktiviteter for hjemmeboende for unngå ensomhet og sykeliggjøring..

Det må sikres et tilstrekkelig antall sykehjemsplasser. Det bygges nytt sykehjem Olsgård i 2015.

## 5.2 Prioriterte områder i økonomiplanperioden 2012-2015

### Innledning og bakgrunn

Omfatter følgende virksomheter:

510: Tønsberg Senter for Voksenopplæring

615: Pleie- og omsorg

620: Nes BBS

625: Træleborg/Fagertun BBS

630: Eik BBS

635: Bo- og service

650: Tiltak for funksjonshemmede (TFF) (tidligere virksomhet Boliger)

655: Tilrettelagt arbeid

640: Helse

645: Sosial

**184: Fagenhet Helse/omsorg** (forvaltning helse/sosial, kommuneoverlege, legetjeneste, fengselshelsetjeneste, legevakt) er koordinerende enhet for begge tjenestegruppene.

<b>Prioritert område: Tjenester i egen bolig og institusjon/rehabilitering</b> Kommuneplanområde kap.2 Helse og sosial	
Utfordringer:	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Boligsosial handlingsplan har mangler i forhold til botilbud enkelte brukergrupper</li> <li>• Det er ikke avsatt midler i økonomiplanen til full drift av Eik BBS</li> <li>• Nåværende areal i Tilrettelagt arbeid begrenser videre utvidelse av arbeids- og aktivitetstilbud til funksjonshemmede</li> <li>• Kapasitet til å være koordinator på individuell plan (IP). Være i stand til å gi tilbud om IP til riktig tid</li> <li>• Transport til tilrettelagte tilbud på ettermiddag, kveld og helg</li> <li>• Øke deltakelse fra hjelpeverger/pårørende på samarbeidsarenaer</li> <li>• Kapasitet til å gi økt brukermedvirkning når det gjelder ønsket tidspunkt for utføring av hjemmetjenester</li> <li>• BPA-ordning er kostnadskrevende. Oppfølging av kvalitet på tjenesten er ressurskrevende og vanskelig, enten denne tilrettelegges av kommunen eller private aktører. Uoversiktlig og til dels uforutsigbar tjeneste</li> <li>• Liten kapasitet på ergoterapeuter</li> <li>• Behov for flere tilrettelagte boliger for ulike målgrupper</li> <li>• NAV Tønsberg har utfordringer med å fremskaffe</li> </ul>

	<p>midlertidige boliger til mennesker med sammensatte behov</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kapasitet på den kommunale transporttjenesten på ettermiddag</li> <li>• Det er stort press på institusjonsplasser.</li> <li>• Økt behov for avlastning for pårørende til pleie- og omsorgstrengende</li> <li>• Sirkulasjon på korttidsplasser</li> <li>• Større fokus på forebygging for å redusere behovet for høyere omsorgsnivå</li> </ul>
--	--

Kommentarer:

For å motvirke behov for høyere omsorgsnivå må det satses på forebyggende og rehabiliterende tiltak.

Midler til drift av Olsgård må tas ved omprioritering innenfor rammene.

For å bli i stand til å planlegge og tilrettelegge boliger for ulike boligtrengende, blir det viktig å styrke og utvikle arbeidet med boligsosialhandlingsplan, og integrere denne planen i øvrig kommunalt planverk

<b>Prioritert område: Forbyggende arbeid og rehabilitering</b> Kommuneplanområde kap.2 Helse og sosial	
Utfordringer:	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Behov for større og mer avanserte hjelpemidler for å imøtekomme brukeres behov og raskere utskrivning fra spesialisthelsetjenesten</li> <li>• NAV hjelpemiddelsentralen overfører nye oppgaver til kommunen</li> <li>• Rett pasient på rett plass</li> <li>• Kontinuerlig behov for etter/videreutdanning i demens og eldreomsorg for sykepleiere og fagarbeidere og ufaglærte</li> <li>• Demensplan er vedtatt men ikke avsatt egne midler i økonomiplan</li> <li>• Pågående effektiviseringsprosess med innsparing innen rus- og psykiatritjenesten i kommunen 2011 - 2012</li> <li>• Videreføring av feltpleien når tilskuddmidler opphører</li> <li>• Føringer i samhandlingsreformen om bedre dekning av legetjenester overfor pasienter i institusjon.</li> <li>• Legetjeneste ved institusjonene er ikke tilfredsstillende</li> <li>• Håndtering av smittsomme sykdommer i institusjon, omsorgsboliger, barnehager og skoler</li> <li>• Satsning på forebyggende tiltak på bl.a. under- og feilernæring</li> <li>• Arbeid med folkehelse etter føringer i samhandlingsreformen. Kommunen har i dag kun 25% stilling som folkehelsekoordinator</li> <li>• Somatisk rehabiliteringsplan er vedtatt men ikke avsatt egne midler i økonomiplan</li> <li>• Bedre utnyttelse av eksisterende rehabiliteringsplasser</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• I samhandlingsreformen stilles det krav til Kommunen om utvikling av rehabilitering for eldre</li> <li>• Plan for etablering av aktivitetstilbud vil måtte vurderes i prosjekt effektivisering rus og psykiatri og ruspolitisk handlingsplan</li> <li>• Manglende aktivitetstilbud for beboere i rusbolig i sommermånedene</li> <li>• Fortsatt behov for flere arbeidstiltak/dagtilbud og utvidelse av arealer</li> <li>• Videreutvikle samarbeid mellom NAV Tønsberg og Tønsberg kommunes øvrige tjenester om Tilstrekkelig tilgang på differensierte arbeidstiltak og meningsfylt aktivitet</li> </ul>
--	---

**Kommentarer:**

Samhandlingsreformen legger føringer for økt kommunalt ansvar og prioritering av folkehelsearbeidet, herunder forebygging og rehabilitering av livsstilssykdommer og habiliteringstilbud til kronikere.

<b>Prioritert område: Samhandlingsplan</b>	
Kommuneplanområde: kap.2 Helse og sosial	
Utfordringer:	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Føringer i Samhandlingsreformen gir store utfordringer for kommunen</li> <li>• Samhandling med NAV videreføres og forbedres</li> <li>• Implementering av IP-arbeid i virksomhetene</li> <li>• Bruk av alle muligheten i profil som et verktøy i virksomhetene</li> <li>• Samarbeid med spesialisthelsetjenesten</li> <li>• Riktig bruker på riktig sted</li> <li>• Økt forståelse av universell utforming</li> <li>• Det er ikke avsatt midler til å oppfylle planene i rehabiliteringsplanen</li> <li>• Den tverrfaglige rehabiliteringstjenesten er samordnet i tråd med Samhandlingsreformen</li> </ul>

**Kommentarer:**

Samhandlingsreformen legger føringer for samhandling ikke bare med spesialisttjenesten men også mellom kommuner. Innen 12 k samarbeidet i Vestfold samarbeides det om flere ulike prosjekter. Egen samhandlingskoordinator er ansatt i 12 K for å koordinere samhandlingen mellom spesialisthelsetjenesten og kommunen. I TNT samarbeidet (Tjøme, Nøtterøy og Tønsberg) samarbeides det om utvikling av øyeblikkelig hjelp tilbud i kommunen.

<b>Prioritert område: Flerkulturelle i Tønsberg</b>	
Kommuneplanområde: kap.2 Helse og sosial kap.3 Kultur	
Utfordringer:	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Utfordringer knyttet til å fremskaffe bolig for flyktninger. Flyktningteam har funnet flere nye private utleiere som</li> </ul>

	<p>NAV Tønsberg har et godt og fleksibelt samarbeid med.</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Å få til et utvidet samarbeid mellom NAV sosial og andre virksomheter i kommunen</li><li>• Å styrke samarbeidet med frivillige organisasjoner er ressurskrevende og forutsetter målrettet og systematisk innsats. Tønsberg Voksenopplæring har gjennom sin vanlige drift en rekke aktiviteter og tiltak som tilfredsstillende dette målet. Eksempler på det er kulturdag, aktivitetsdager, medieoppslag, samarbeid med organisasjoner og virksomheter, foredrag med mer. Utfordringen er å utvikle dette videre.</li><li>• Skaffe relevant arbeid for flyktninger.</li><li>• Å utvikle nye modeller for norskopplæring med fokus på arbeidslivsnorsk</li><li>• Språk og kultur opplæring.</li><li>• Følge opp flyktingene i overgang fra introduksjonsprogrammet til ordinært arbeid.</li></ul>
--	--

Betydningen av rekruttering av innvandrere til kommunens ulike tjenester vil bli stadig viktigere i et framtidsperspektiv der konkurranse om arbeidskraft øker. Spesielt innen helse- og sosialtjenestene er det viktig å ha nok hender til de stadig nye og økende oppgavene.

**Kommentarer:**

Det vises for øvrig til Årsmelding for Tønsberg kommune 2010 s. 50 - 66 der status, resultatmål og utfordringer 2010 -2013 for helse og sosialområdet er beskrevet.

Utvalg for helse og omsorg har oppnevnt saksordførere for de respektive områdene. Hensikten er å sikre en tettere politisk oppfølging av de prioriterte områdene og vitalisere det politiske arbeidet i utvalgene. Samtidig skal det sikres at både politiske og administrative ressurser brukes mer målrettet.

## 5 Kultur

Omfatter følgende virksomheter:

740: Svømmehallen

750: Biblioteket

180: Kultur og idrett

### 5.1 Langsiktige utfordringer og fokusområder for kommuneplan 2012-2024

Rådmannens forslag til nye overordnede mål (2012-2024):

- En attraktiv by som ivaretar vår historiske identitet
- Bredt og mangfoldig kulturtilbud for alle aldersgrupper

<b>Strategisk Fokusområde 1: SAMORDNING AV KULTURARENAER (Kulturhus Tønsberg)</b>	
<b>Kritiske suksessfaktorer (KSF)</b>	1.1 Helhetlig planlegging og samarbeid 1.2 God bredde i kulturtilbudet

Kulturarenaer utgjør en viktig del av infrastrukturen for kulturlivet, dette er en stor del av skjelettet som kulturlivet henges på og bygges rundt. En god balanse i tilbudet av kulturarenaer gir et godt grunnlag for egenaktivitet og formidling. Den lokale kulturvirksomheten i Tønsberg, for både barn, unge, amatører og profesjonelle, vil kunne vokse i omfang og kvalitet hvis vi samordner kulturarenaer til å være en del av Kulturhus Tønsberg. Vi tror tilbudet til våre innbyggere vil øke hvis arenasituasjonen bedres slik at hver enkelt kulturarena får synliggjort hva de står for gjennom Kulturhus Tønsberg. Det er et behov for å informere om hva de ulike kulturarenaene i Tønsberg har å tilby av mulighet til egenaktivitet og formidling. Det er et behov for å bruke ressurser og kompetanse på tvers av miljøer for å optimalisere hver enkelt kulturarena. Det er snakk om øvingslokaler, møteplasser og formidlingsarenaer som har sterke kvaliteter og mye å tilby, men som trenger å tilføres ressurser for å kunne ta ut sitt fulle potensiale til berikelse for regionens innbyggere og tilreisende som søker egenaktivitet og opplevelser. Det er viktig å legge til grunn at kulturen ikke bare henvender seg til "fritidsmennesket", men også skal omfatte hele hverdagen og gjennom dette utvikle seg til å bli en viktig faktor i samfunnsutviklingen på alle nivåer. En samordning av kulturarenaer vil gi våre innbyggere et bedre tilbud. Det vil også være viktig at kostnadene holdes nede for lokale arrangører og at inntektsmulighetene økes. Hvis vi i tillegg legger til rette slik at de lokale arrangørforeningene kommer sammen og samordner planleggingen av de ulike arrangementene i Tønsberg vil det bli et bedre tilbud for publikum og trolig flere som besøker de ulike arrangementer gjennom året.

Strategisk Fokusområde 2: KULTUR OG FOLKEHELSE	
Kritiske suksessfaktorer (KSF)	2.1 Helhetlig planlegging og samarbeid 2.2 Langsiktig fokus på forebygging gjennom hele livsløpet

Sentrale myndigheter vil styrke arbeidet med å fremme god helse i befolkningen, forebygge sykdom og utjevne sosiale helseforskjeller. Kommunen har ansvaret for å sikre gode oppvekstvilkår og tilrettelegging for en helsefremmende livsstil, slik at det blir enkelt å ta sunne valg i barnehagen, skolen, i fritiden og på arbeidsplassen. Visjonen er å forebygge og bedre *folkehelsen* gjennom egenaktivitet, kulturelle opplevelser og økt fysisk aktivitet i befolkningen. Denne visjonen har som utgangspunkt "det utvidede kulturbegrepet". Her defineres inn både kunst, tradisjonell kultur, håndverk og idrett. Kultur på tvers av ulike nasjonale kulturer og etniske grupper finner også en naturlig plass i dette begrepet og vi kan si at det utvidede kulturbegrepet er inkluderende. Kultur med dette som utgangspunkt har helse både psykisk og fysisk, trivsel, opplevelse og verdibyggning som målsetning. Kultur er limet som binder mennesker sammen og knytter dem til en felles fortid, nåtid og framtid. Kultur bidrar både til mestring, bygging av livskvalitet og kompetanseheving. Kultur og folkehelse sett i sammenheng vil kunne bli en viktig faktor i den langsiktige samfunnsutviklingen. En satsing her vil kunne spare samfunnet for store kostnader i et langsiktig perspektiv samt gi store deler av befolkningen en bedre livskvalitet i hele livsløpet.

## 5.2 Prioriterte områder i økonomiplanperioden 2012-2015 (nåværende kommuneplanmål)

Prioritert område 1: Kultur- og næringsutvikling	
Kommuneplanområde: kap. 3 Kultur kap.4. Næringsutvikling	
Utfordringer:	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Utvikle Slottsfjellområde etter en helhetlig og langsiktig plan</li> <li>• Videreutvikle felles samarbeidsarenaer mellom kultur og næringsliv som kan legge grunnlag for økt integrering av kultur i næringslivet og økt satsing på kulturbasert næringsutvikling enten direkte som rene "kulturprodukter" eller indirekte kobling av kultur og opplevelser til andre varer og tjenester.</li> <li>• Oseberghaugen på UNESCO`s verdensarvliste.</li> <li>• Aktivt bruke kulturarrangement og byens kulturtilbud, som ledd i verdiskaping, sysselsetting og sentrumsutvikling.</li> <li>• Kommunen vil understreke sammenhengen mellom en aktiv kulturpolitikk og en god næringspolitikk</li> </ul>

Prioritert område: Kulturhus Tønsberg	
Kommuneplanområde: kap.3 Kultur	
Utfordringer:	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Utvikle og samordne kulturarenaer i Tønsberg</li> <li>• Internettportal med bookingsystem</li> <li>• Hensiktsmessig organisering - derav mulig samarbeid med nabokommunene</li> <li>• Kulturhus Tønsberg i et regionsperspektiv</li> <li>• Utbygging og utvikling Støperiet som kulturarena</li> <li>• Videreutvikle møteplasser og kulturarenaer for større arrangementer og festivaler</li> <li>• Øvingsaler i sentrum som en arena for kulturaktiviteter og produksjons- og øvingslokaler</li> <li>• Skolen ditt lokale kulturhus</li> </ul>

### Kommentarer

Det vises til Årsmelding for Tønsberg kommune 2010 s. 76 - 89 der status ,resultatmål og utfordringer 2012-20115 er beskrevet.

Utvalg for Kultur og frivillighet har oppnevnt saksordførere for de respektive områdene. Hensikten er å sikre en tettere politisk oppfølging av de prioriterte områdene og vitalisere det politiske arbeidet i utvalgene.

Samtidig skal det sikre at både politiske og administrative ressurser brukes mer målrettet.

Som tidligere nevnt, er det under planlegging/igangsatt en rekke prosjekter med formål å styrke kulturtilbudet i Tønsbergregionen:

### Anleggsutvikling- en anleggsplan for Idrett og friluft

Rådmannen vil i 2011 legge fram et forslag til anleggsplan som skal ut på høring til aktuelle instanser. Planen vil inneholde følgende hovedmomenter:

1. Beskrivelse av dagens anleggssituasjon.
2. Liste over idrettslags ønsker for nye anlegg

3. Prognoser for befolkningsutvikling
4. Prognose/antagelser for fremtidige utviklingstrekk.
5. Mål for anleggsdrift/ønsket driftsform
6. Mål for anleggsutvikling.
7. Rollefordeling kommune, private og foreninger, hva ser TBK som sin oppgave.
  - a. Drift
  - b. Nybygg
  - c. Topp/bredde
8. Anleggssituasjonen i Tønsberg 2024

### **UNESCOS` s verdensarvprosjekt**

Oseberghaugen- en unik verdensarv som er av fremragende universell verdi. Dette blir synliggjort i betydelig grad dersom den transnasjonale serie nominasjonen av Vikingtidens monumenter og steder blir i innskrevet på Verdensarvlisten. Verdensarvlisten kan og vil erfaringsmessig gi en stor internasjonal oppmerksomhet fra presse, media, forskere og ikke minst turistene. Bystyret blir i 2011 gitt muligheten til å støtte en slik søknad slik at Tønsberg sin verdensarv og bidrag til kommende generasjoner blir best mulig sikret og synliggjort for nåværende og kommende generasjoner. Dette tilfører det lille ekstra til samfunns- og næringsutvikling i kommunen som gjør oss stolte over at Tønsberg kommune har noe unikt å tilby som står på samme verdensarvliste som f.eks pyramidene i Egypt og den kinesiske mur.

### **Nytt Osebergskip- en verdensbegivenhet**

Osebergskipet er i 2011 blitt byens største internasjonale turistattraksjon. 50 nasjonaliteter i uka har besøkt websiden til Osebergskipet. Dokumentaren om byggingen på National Geographic og Oseberghaugen på Unescos verdensarvliste vil kraftig forsterke Tønsberg som vikingdestinasjon. 270 millioner husstander har tilgang til dokumentaren. Det forventes 1 milliard TV seere. Nå har vi virkelig muligheten til å synliggjøre oss både nasjonalt og internasjonal.

### **Slottsfjellområde- Tønsberg Middelalderpark i hjertet av Norden**

Samordnet plan for bruk og utvikling av Slottsfjellområdet må forankres i bystyret og hos våre samarbeidspartnere. Deretter må nødvendige delplaner fullføres. Dette kan bli en fantastisk Middelalderpark for internasjonale gjester og ikke minst som helårs rekreasjon og friluftsområde for våre innbyggere. Her skal barn- og unge lære å kjenne sin historie og her skal våre innbyggere få sterke kulturopplevelser. Saken kommer til bystyret i 2011.

### **Ruinprosjektet- Tønsberghus reiser seg fra ruinene**

Riksantikvaren støtter samarbeidet Tønsberg (Slottsfjellet), Selje kommune (Selje kloster) og Torshavn kommune på Færøyene (Kyrkjubø kirkeruiner) for å utnytte laserscanningen av disse ruinene. Dette gir en gylden mulighet til en unik formidling av vår nasjonale og Nordiske middelalderhistorie spesielt til barn- og unge.

### **Kysten- formidling av sjøfartshistorie**

Riksantikvaren har støttet arbeidet med å ta vare på Kysten. Kommunen bør få få skipet hjem til Tønsberg for å kunne samle alle gode krefter, så skipet kan ferdigstilles.

**Økonomiske konsekvenser**

En satsing på Tønsberg som Viking- og middelalderby trenger et langsiktig fokus og en tydelig prioritering økonomisk ikke minst når det gjelder markedsføring og formidling.

En slik prioritering vil skape verdier for byens innbyggere i årene som kommer.

En satsing på kultur og folkehelse vil være forebyggende og spare oss for kostnader i framtiden, for å få til dette er vi avhengig av å ha fokus på et mangfold av tilbud og muligheter slik at alle finner noe som gir positive vibrasjoner i deres liv. For å få til dette må det lokale kulturlivet bli gitt forutsigbare rammevilkår og reelle vekstmuligheter

En satsing på kultur gir et sterkt bidrag til det gode liv og det tiltrekker seg arbeidsplasser og kompetanse som er med og skaper verdier for Tønsberg kommune.

## 6 Næringsutvikling

### 6.1 Langsiktige utfordringer og fokusområder for kommuneplan 2012-2024

Rådmannens forslag til nye overordnede mål (2012-2024):

- Kunnskaps- og kompetansebasert næringsliv

Strategisk Fokusområde 1: Næringsutvikling	
<b>Delmål</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Klar identitet</li> <li>• Gode kommunikasjonskanaler ut/inn av kommunen</li> <li>• Sterke kompetansetilgjenger</li> <li>• En næringsaktiv kommune</li> </ul>

I verdiskapningen er det definert til sammen seks drivere: Kunnskap - Nyskaping - Livskvalitet - Internasjonalisering - Infrastruktur - Offentlige tjenester som konkurransefortrinn.

Tønsbergs næringsmessige fordeler:

- Høyt utdanningsnivå
- Nærhet til Oslo
- Høgskole - og utdanningsinstitusjoner
- Offentlige etater - spesielt sykehus og DSB

- Opplagte klyngedannelser: Vann, næringsmiddel og sikkerhet
- Et bra image og gode naturomgivelser
- Attraktive kontorarealer
- Gode bomiljøer

#### Tønsberg næringsmessige ulemper

- Lite tilgjengelig næringsreal for plasskrevende næringer
- Vanskelige trafikale forhold i og rundt Tønsberg
- Nærings- og sysselsetting har kommet for lett.

Det kan ikke undervurderes den betydning kompetanse har for konkurransekraft, verdiskaping og økonomisk utvikling. Forskning, undervisning, innovasjon og annen spesialisert tjenesteyting er bærende element i den fremtidige næringsutviklingen. En bevisst og bred satsing på disse områdene er den fremste garantien for å styrke den lokale konkurranseevnen. I byer som Tønsberg, er forutsetningene for utvikling av sterke kompetansemiljøer til stede.

Lokal utvikling må ta utgangspunkt i regionsentraenes komparative fortrinn. Det er viktig å videreutvikle vekstkraften der den finnes, og bygge på sterke kompetanse- og næringsmiljøer. Tønsberg sine komparative fortrinn er sterke kompetansemiljøer, naturgitte forutsetninger, næringsstruktur, dynamiske klynger og historiske og kulturelle tradisjoner.

Samarbeidet med kommunene i Tønsberg-området når det gjelder infrastruktur, kommunikasjoner, næringsreal, senterstruktur og næringsutvikling generelt må videreutvikles.

Ikke minst er samarbeid med det lokale næringsliv sentralt. Dette gjelder både samarbeidsfora og at næringslivet har en åpen dør til kommunen.

<b>Strategisk Fokusområde 2: Næringsareal</b>	
<b>Delmål</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Tilstrekkelig areal tilpasset ønsket utvikling</li> <li>• Erstatningsareal for bedrifter som fortrenses av transformasjon og byutvikling</li> <li>• Vern av kommunens produktive landbruksareal</li> <li>• Effektiv kommunikasjon</li> </ul>

Realiseringen av Tønsberg som regionalt tyngdepunkt for etableringer betinger innsats på utvikling av nye strategiske næringsområdene i og rundt Tønsberg sentrum. Utvikling av sentrum med handel, kulturtilbud, kunnskap -og kompetansebaserte næringer trenger en aktiv lokaliseringpolitikk slik at for eksempel etablerte virksomheter som må flytte, kan gis reelle muligheter for reetablering i Tønsberg/Vestfold. Fylkeskommunes delplan Arealstrategi for næringsliv og sysselsetting er sentral.

I Tønsberg, med 70% meget god landbruksareal, må hensynet til landbruk, men også andre natur og verneinteresser balanseres. Det betyr at potensiale for store næringsområder til plasskrevende virksomhet er begrenset. Det må etableres samarbeid med nabokommuner for å finne areal til slik virksomhet.

På den annen side er landbruk en viktig næring i kommunen. Selv om den direkte sysselsettingen ikke er stor, er det en klynge av næringsmiddelindustri som både har stor sysselsettingsverdi og mottaker av lokal produsert mat. Kortreist mat er et pre. Tønsberg kan utvikles og profileres som bynær landbrukskommune og utvikle markeder for lokalprodusert mat.

## 6.2 Prioriterte områder i økonomiplanperioden 2012-2015

### Overordnet kommuneplanmål:

- Vi ønsker en kommune hvor innbyggerne spiller en aktiv rolle, og hvor tjenestetilbudene er tilgjengelige, samordnete, oversiktelige, effektive og basert på et tolerant og inkluderende menneskesyn
- Godt tilbud på varierte arbeidsplasser med riktig lokalisering mht transport

### Utfordringer

Satsingsområde: Næringsutvikling	
Kommuneplanområde Næringsutvikling	
Utfordringer:	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Skape riktig forståelse og beslutningsgrunnlag for hva som skal til for å skape attraktivitet, som er grunnlaget for en ønsket næringsutvikling.</li> <li>• "En dør" for næringslivet inn i kommunen. Det skal foreslås endret organisering av kommunens næringsarbeid.</li> <li>• Skape forståelse hos regionale myndigheter for behovet for næringsarealer utenfor sentrum.</li> <li>• Synliggjøre Tønsberg sentrums betydning for attraktiviteten for nabokommunene framfor oppmerksomheten om "handelslekkarsen til Tønsberg".</li> </ul>

### Kommentarer:

Det vises til Årsmelding for Tønsberg kommune 2010 s. 92 - 93 der status ,resultatmål og utfordringer 2010 -2013 er beskrevet.

Næringsutvikling er ett av de fire prioriterte områdene for lokalsamfunnsutviklingen i Tønsberg der Tønsberg Utvikling er kommunens redskap i arbeidet.

Strategisk sett hører områdene byutvikling, regionscenterutvikling, næringsutvikling og bærekraftig utvikling sammen og utfyller hverandre.

Tilrettelegging for næringsutvikling er en viktig kritisk suksessfaktor for å lykkes også på de andre områdene.

Det er igangsatt/under planlegging en rekke prosjekter med formål å legge til rette for næringsutviklingen i kommunen:

- Revitalisering av Tønsberg historiske sentrum
- Utvidelse av sentrum (Kilen, Korten, Stensarmen)
- Reorganisering av kommunens snæringsarbeid
- Internasjonale prosjekter (MECINE-nettverket)
- Vannklyngene
- START-programmet

### Økonomiske konsekvenser

Gjennomføring av alle tiltakene i revitaliseringsprosjektet er anslått å koste 126 mill. Finansieringsplanen bygger på at gårdeiere finansierer 20%, Tønsberg kommune 40% og 40% fra andre offentlige midler. Det blir stor utfordring å finne andre offentlige midler enn kommunens. Kommunen har ikke handlingsrom til å lånefinansiere et slikt løft. Eiendomssalg kan være et alternativ, men midlene må prioriteres blant andre gode investeringsformål.

Utvikling av Stensarmen og spesielt Kilen inneholder svært høye infrastrukturinvesteringer som rekkefølgekrav. Trafikkøkning på Stensarmen utenom Ringsveien utløses av utbyggingen og må derfor finansieres av utbyggerne. Venstresvingefelt i Mammutkrysset må i tillegg til private midler også løses med offentlige midler. Tønsberg kommune må sannsynligvis bidra. Utfordringene på Kilen er langt større. Rundkjøring på Presterødkrysset vil koste 60-70 mill kroner, kanskje mer. Offentlig finansiering vil utgjøre om lag 80%.

## 7 Tekniske tjenester generelt

Omfatter følgende virksomheter:

- 820: Tønsberg Bydrift
- 850: Kommuneutvikling
- 920: Havnevesen

### 7.1 Innledning og bakgrunn

Overordnet kommuneplanmål:

- Vi ønsker en kommune hvor innbyggerne spiller en aktiv rolle, og hvor tjenestetilbudene er tilgjengelige, samordnete, oversiktelige, effektive og basert på et tolerant og inkluderende menneskesyn
- Trygge boligområder for en befolkning med variert sammensetning
- Et vitalt og naturlig sentrum for byen, kommunen og regionen.
- Grønne områder skal ivaretas. Opprettholde de store sammenhengende jord - og skogbruksarealene i kommunen.
- Hovedvegssystem med tilstrekkelig kapasitet, godt utbygget kollektivtilbud og gode muligheter for bruk av sykkel.
- Kommunens historiske særpreg skal ivaretas.
- Godt tilbud på varierte arbeidsplasser med riktig lokalisering mht transport.
- Ta en lederrolle i utvikling av Tønsberg som regionsenter og Tønsberg som merkevare.

## 8 Transport og samferdsel

### 8.1 Langsiktige utfordringer og fokusområder for kommuneplan 2012-2024

#### Overordnet mål:

- Hovedvegssystem med tilstrekkelig kapasitet, godt utbygget kollektivtilbud og gode muligheter for bruk av sykkel

Strategisk Fokusområde 1: Trafikkavvikling	
Delmål	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Et sentrum uten gjennomgangstrafikk</li> <li>• Effektive kollektivløsninger</li> <li>• Godt utbygd nett av gang- og sykkelveier</li> </ul>

Transportutfordringene i Tønsberg så vel som i regionen er knyttet til høy vekst i befolkningen og vekst i næringslivet. Dette kombinert med målet om reduserte klimagassutslipp krever tiltak innenfor samferdselssektoren som fremmer miljøvennlig og bærekraftig transport kombinert med effektivt arealbruk langs viktige kollektivåre. Konkurransforholdet og fordelingen mellom biltrafikken på den ene siden og kollektiv og gange/sykkel må endres til fordel for mer miljøvennlig transport.

Muligheten for å oppnå endret reisemiddelfordeling forutsetter en investering i et bedre kollektivtilbud, inkludert infrastrukturtiltak og økt kvalitet og tilbud for gående og syklende. I kommuneplanen må viktige kollektivåre sikres og utvikles. Videre må det vurderes tiltak som vil gi bedre forhold for transportsyklisten som i tillegg til miljøaspektet også gir en helsemessig gevinst. Aktuelle tiltak vil i tillegg til stamvei for sykkel kunne være flere g/s-veier, krav til sykkelparkering ved arbeidsplasser og knutepunkt osv.

Infrastrukturen i Tønsberg er lite effektiv, og det er store utfordringer knyttet til hovedvegssystemene. Utbedring av kryssløsning på Presterød (kommunedelplan for Kilen), venstresvingefelt Mammut (kommunedelplan Stensarmen) og ny vegforbindelse til Nøtterøy (utredes gjennom KVU) er alle store og kostbare prosjekter det ikke finnes finansiering til. Det er politisk vedtatt at man skal i gjennom en konseptvalgutredning (KVU) for Tønsbergregionen, og dette er en prosess som med normal framdrift tar ca 12 år før anleggstiltak kan starte opp. Hva man skal gjøre i mellomtiden blir en viktig problemstilling man må se på. Tønsberg bør se på knutepunktsutvikling ved nyetableringer av større arbeidsplasskonsentrasjoner.

### 8.2 Prioriterte områder i økonomiplanperioden 2012-2015

Prioritert område: Tønsberg Havn
----------------------------------

Utfordringer:	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Kommunedelplan for Stensarmen tillater ikke omfattende havnevirksomhet, men planen var laget under forutsetning av at det lot seg gjøre å flytte havnevirksomheten til Vallø. Dette anses som svært urealistisk.</li> <li>• Scanrope har stor nytte av Havnevesenets kran, men område denne er plassert er ikke avsatt til havn i kommunedelplanen.</li> <li>• Nasjonale mål tilsier at det ikke bør etableres noen større godshavn i Tønsberg.</li> <li>• Nærheten og den attraktive beliggenheten ved sjøen gjør at Stensarmen er egnet for sentrumsutvikling, med boliger i kombinasjon med kontor og forretning.</li> <li>• Dagens havneareal utgjør store økonomiske verdier ved transformasjon.</li> </ul>
---------------	---

Prioritert område: Transportløsninger i Tønsbergdistriktet	
Utfordringer:	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Selv om Presterødkrysset finner sin løsning gjennom arealplanegging, er det store økonomiske utfordringer å få dette realisert.</li> <li>• Kjøproblemene i rundkjøringene på Kilen fører til at det blir lite trafikk gjennom Frodeåstunellen og desto mer gjennom sentrumsgatene.</li> <li>• Kapasiteten ved Rutebilterminalen er for liten i dag og det er spørsmål om å legge noen av busstoppene ute i Jernbanegaten. Selve terminalen var for liten da den ble tatt i bruk.</li> <li>• Universell utforming. Arbeidet med å gjennomføre tiltak i sentrum må fortsette, spesielt knyttet opp mot kollektivtrafikken.</li> <li>• Etterslep på asfaltering og veivedlikehold.</li> </ul>

### Ny Nøtterøyforbindelse

Deler av planområdet for Korten berøres av Tønsbergpakkas forslag til ny Nøtterøyforbindelse. Når arbeidet med konseptvalgutredning (KVU) startes opp er det viktig at det som kan bli aktuelle konsepter for ny Nøtterøyforbindelse nå ikke tillates nedbygd.

**Konseptvalgutredning (KVU):** KVU er initiert av Finansdepartementet, og omfatter investeringsprosjekter med kostnader estimert til å overstige kr 500 millioner. For disse prosjektene stilles det krav til at det skal gjennomføres en konseptvalgutredning. I korte trekk innebærer dette at man skal fokusere på prinsipielle løsninger - konsepter - og på interessenter og behov. Bypakke Tønsberg danner grunnlaget for KVU for Tønsbergregionen som er vedtatt startet opp.

KVU er en utredning som kommer før planlegging etter PBL. Prosessen er i korte trekk som følger:

Ferdig KVU skal gjennom en kvalitetssikring i tidlig fase (KS1), som er en ekstern kvalitetssikring Samferdselsdepartementet har ansvaret for. Hensikten med KS1 er at staten ønsker bedre styring med store prosjekter, styre ressursbruken på planlegging, få mer strategiske vurderinger i tidlig planfase samt en mer helhetlig utvikling av transportnettet.

Etter KS1 behandles saken i Regjeringen. Når Regjeringen har tatt sin beslutning kan kommunen utarbeide en kommunedelplan med konsekvensutredning i hht PBLs bestemmelser (omhandler valg av alternativ trasé og vegstandard (antall felt). Kommunedelplanen danner grunnlaget for videre utarbeidelse av reguleringsplaner (detaljert avklaring av plassering og standard samt avbøtende tiltak og er det juridiske grunnlaget for grunnerverv). Etter at reguleringsplaner er ferdig utarbeidet skal det fremmes en Stortingsproposisjon ift bompenger, før KS2 gjennomføres (kvalitetssikring av prosjekter > 500 mill).

Når KS2 er ferdig kommer utarbeidelse av konkurransegrunnlag og anbudsprosess samt grunnerverv før selve anleggstiltaket kan iverksettes. Et forsiktig anslag for normal tidsbruk i en prosess av denne typen er 10-12 år (før bygging!)

Siden selve KVU-prosessen ikke omfattes av PBL, må kommunen benytte de virkemidler som ligger i gjeldende lovverk når det gjelder å se på skjerming av arealer som kan være aktuelle å ta i bruk til framtidig infrastruktur som følge av KVU (og de utredninger som er gjort i Bypakke Tønsberg).

#### **Kommentarer**

**Det vises til Årsmelding for Tønsberg kommune 2010 s. 93 - 98 der status ,resultatmål og utfordringer 2010 -2013 er beskrevet.**

Utvalg for Finans, plan og næring har oppnevnt saksordførere for de respektive områdene. Hensikten er å sikre en tettere politisk oppfølging av de prioriterte områdene og vitalisere det politiske arbeidet i utvalgene.

Samtidig skal det sikre at både politiske og administrative ressurser brukes mer målrettet.

Saksordfører for Havn og leder av havneutvalget har ledet arbeidet med med ny havneplan og utforme forslag til ny havnestrategi. Arbeidet avsluttes i 2011.

#### **Økonomiske konsekvenser**

Videre utvikling på Kilen forutsetter løsning av Presterødkrysset og avkjøringsramper fra Ringveien. Begge tiltakene er svært kostnadskrevenende, og finansiering er ikke løst.

Løsning av vegutfordringene i Tønsbergområde krever store investeringer og lar seg ikke realisere uten omfattende statlige bevilgninger eller bompengefinansiering.

Det avsettes 5,5 mill kroner årlig til veginvesteringer, hvor trafikksikkerhet har prioritert, og 3,5 mill kroner til asfaltering. I tillegg avsettes det årlig 2 mill kroner til utbyggingsavtaler, hvor vegprosjekter også kan inngå.

## 9 Arealforvaltning/By -og bostedsutvikling

### 9.1 Langsiktige utfordringer og fokusområder for kommuneplan 2012-2024

Rådmannen foreslår følgende overordnet mål:

**En attraktiv by som ivaretar vår historiske identitet**

**Trygge boligområder for en befolkning med variert sammensetning**

Strategisk Fokusområde 1: Sentrumsutvikling	
<b>Delmål</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• God bokvalitet i sentrum</li> <li>• Gode byrom</li> <li>• Ivareta det historiske særpreg</li> <li>• Næringsliv på gatenivå</li> <li>• Miljøvennlig kommunikasjon</li> <li>• Sentrum som kollektivknutepunkt</li> </ul>

Mange nasjonale og globale utviklingstrekk vil prege utviklingen i Tønsberg. Det globale fokuset på klima med påfølgende nasjonale planer og rammevilkår, vil bare øke i årene som kommer. Store folkemengder flytter på tvers av landegrensene. Informasjonsflyten skjer globalt og er svært omfattende. Det blir viktig å styre byutviklingen i en ønsket retning. Regionens felles marked for bosted, arbeidssted og daglige gjøremål utvides stadig. Velstanden øker, folk har bedre helse og lever lengre.

Tønsberg kommune har et historisk sentrum med store nasjonale verneverdier. Byen bør ha overordnet strategi for utvikling av et sterkt sentrum og flere levende lokale sentre og en plan for selve sentrumsområdet. Ved hjelp av dette skal en klare å kombinere verneinteressene med utvikling av den historiske bykjernen som et sterkt og levende kultur- og handelssentrum.

Tønsberg kommune har i dag ingen helhetlig plan for utvikling av bysentrum. Byutviklingen skjer i dag gjennom bruk av de tre kommunedelplanene for Kilen, Korten og Stensarmen samt egne bestemmelser i arealdelen som gjelder bysentrum. Det bør vurderes å utarbeide en overordnet, helhetlig plan som ser alle disse områdene i sammenheng med bysentrum og områdene på Kaldnes. Planen bør legge premisser for detaljreguleringer som bidrar til en ønsket byutvikling. Kommunedelplanen for Stensarmen har vært oppe til diskusjon en rekke ganger, og festerne i området mener at planen ikke er forankret og de stiller også spørsmålstegn ved den arealutvikling som ligger i planen. Tønsberg havn ligger i det aktuelle området, og sett i et langsiktigperspektiv bør man vurdere om denne type virksomhet naturlig hører til i byområdet eller bør lokaliseres andre steder. Dette bør man se nærmere ved utarbeidelse av en eventuell byområdeplan

<b>Strategisk Fokusområde 2: Bostedsutvikling</b>	
<b>Delmål</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Fortetning med kvalitet</li> <li>• Bærekraftig utbygging</li> <li>• Trygge og gode boligområder med universell utforming</li> <li>• Gode lokalsentra</li> <li>• Boområder tilpasset eksisterende skole -og barnehagestruktur</li> </ul>

Det er viktig å sikre en god bostedsutvikling som støtter opp om etablert infrastruktur. Videre utbygging bør i hovedtrekk konsentreres i tilknytning til eksisterende utbyggingsområder nær byen, i de lokale sentra og som utfyllende bebyggelse/fortetting innen disse og i byområdet. Det må legges vekt på å balansere effektiv arealbruk med gode bomiljø, og leve- og oppvekstmiljøer.

#### *Bomiljøets kvalitet*

Bomiljøets kvalitet kan bli bedret ved å sikre god design, universell utforming, god orientering ift. sol, riktige byggematerialer mv. Tilsvarende kan bygninger tilrettelegges med fleksible løsninger både for skoler og barnehager, lokale helsetilbud etc. som kan vokse eller minske i takt med behovet.

#### *God tilgjengelighet*

Å redusere avhengigheten av privat bil til arbeid og andre gjøremål inkl. rekreasjon, fører til mer fysisk aktivitet og minsker faren for overvekt og de sykdommene det medfører, faren for hjerte- og karsykdommer og andre kroniske lidelser.

#### *Trygghet*

Det skal utformes omgivelser som fremmer trygghet i bomiljøet. Største årsak til ulykker i boligområder er biltrafikken, og de mest utsatte grupper er barn og unge og eldre beboere. Det samme gjelder ulykker i og rundt boligen. Kriminalitetsforebyggende tiltak er et stadig mer aktuelt tema i planleggingen. Detaljert planlegging og design av boligområdene med tanke på trygghetsfølelse, kan sikre en naturlig prosess med sosial kontroll over det offentlige rom som kan fjerne både redselen for mulig overgrep og det aktuelle antall overgrep.

#### *Lyd-, luftkvalitet og forhold til elektromagnetiske felt*

Fordelene ved god luftkvalitet innbefatter redusert forekomst av alvorlige lungesykdommer, astma og allergi særlig hos barn, og hjertesykdommer. Dårlig lyd- og luftkvalitet er som regel resultat av mangelfulle arealbruks- og transportstrategier som lokaliserer boområder for nær sterkt trafikkerte veier og 22 industriområder uten gode nok avbøtende tiltak. Det samme gjelder nærhet til høyspentledninger. I planleggingen er det en viktig oppgave å legge ambisjonsnivået høyt når det gjelder miljøkvaliteter i boligområdene

<b>Strategisk Fokusområde 3: Kulturlandskap og friluftsområder</b>
--

<b>Delmål</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Lett tilgjengelige friluftsområder</li><li>• Godt utbygd natur og kulturstier</li><li>• Opprettholde kulturlandskapet</li></ul>
---------------	---

Interessen for friluftsliv har økt de siste 20 årene. Fire av fem nordmenn regner seg som turgåere. En landsdekkende undersøkelse over nordmenns motiver for å komme seg ut i skog og mark viste at man først og fremst søker fred og ro. Som ventet, var dette motivet sterkest i byene. Andre viktige motiver var sosialt samvær i naturen, trim, å oppleve naturen, høsting og mestring. Over halvparten av turgåerne påpekte verdien av å oppleve dyrelivet på nært hold, og å oppleve blomster og trær.

I kommunen har vi to kulturlandskapsområder av nasjonal verdi som det er viktig å ivareta på en god måte gjennom aktiv bruk av tilgjengelig lovverk. Det ene området strekker seg fra og med Jarlsberg flyplass og sydover ned til og med Akersvannet. Dette landskapsrommet avgrenses av Kjellelia og Greveskogen i øst, Vestfoldraet i vest, Hogsnes/Bjellandåsen i syd/vest og Slottsfjellet i syd/øst. Viktige kulturlandskapselementer i dette området er Jarlsberg hovedgård, Ilene naturreservat, Sem kirke, husmannsplassen på Holmen og Ilene naturreservat, Slottsfjellet, gårdene på sydsiden av Semlinna og ned mot Akersvannet (herunder Aker gård) og Aulielva som er en stilleflytende elv sentralt i dette området. Det andre området av nasjonal verdi er Slagendalen med Oseberghaugen som et helt sentralt element. I sistnevnte område er det etablert et nettverk av kulturstier som informerer om områdets historikk.

Under kategorien friluftsområder ligger større sammenhengende utmarksområder som ikke er sikret av kommunen gjennom oppkjøp, men hvor friluftslovens bestemmelser og avtaler sikret allmennhetens rett til ferdsel, opphold og sanking av bær og sopp. Gjennom kommuneplanens arealdel har det vært en målsetting opp gjennom årene å ivareta et mest mulig sammenhengende utmarksområde fra Tønsberg sentrum og nordover mot Barkåker og Tangsrød via Frodeåsen, Kjellelia og Greveskogen. Her er det også inngått avtaler om løyper og stier som sikrer allmenn ferdsel, samt at Tønsberg messe og idrettspark med: ishall, skøytebane, messehaller, tennisbaner og friidrettsbane fremstår som åpne anlegg og ved at det er mye "luft/grønnstruktur" rundt anleggene, noe som sikrer at dette området blir en naturlig del av denne viktige friluftskorridoren. Tilsvarende korridorer er sikret fra Tolvsrød og nordover mot Bekketjønnyra, Ilebrekke og videre nordover mot Volden. På den tiden av året hvor det er tillatt å gå på dyrket mark, er jordbruksområdene viktige turområder for byen befolkning, dette er for eksempel en av flere grunnene til at en gjennom arealplanleggingen forsøker å bevare et sammenhengende jordbruksområde fra Husvik i syd til Tolvsrød i nord. Herfra er det mulig å komme videre delvis på gang og sykkelsti og delvis via kommunalt friareal gjennom Tolvsrødområdet og ut til Bekketjønnyra.

Arbeidet med sikring av turområder og tilrettelegging av helårs ferdsel gjennom kulturlandskapsområder er like viktig som å sikre allmennhetens adgang til strandområdene.

Dette ut i fra at forskningen viser at fottur i skog og mark er den fysiske aktiviteten som flest driver med, og da spesielt den voksne delen av befolkningen. Dette har også vist seg gjennom den responsen folk har vist gjennom bruk av det sammenhengende nettverket av kulturstier som nå er etablert i den østre delen av kommunen.

## 9.2 Arealplanlegging

Ny plan- og bygningslov (PBL) er nå innført i sin helhet, plandelen fra 2009 og byggesaksdelen fra 2010. Innføring av ny lov gir noen nye utfordringer for kommunen når det gjelder de formelle prosesser knyttet til utarbeidelse/rullering av kommuneplanen med sin samfunns- og arealdel. Det er nå stilt krav om at bystyret skal utarbeide en planstrategi innen ett år etter valget (dvs innen oktober 2012). Planstrategien skal ta stilling til hvilke planer kommunen skal ha i den neste fireårsperioden som kommer. Man kan velge å rullere hele eller deler av planer, oppheve planer eller utarbeide nye planer. Her må Tønsberg kommune ta stilling til om hele eller deler av arealdelen skal rulleres.

Arealdelen: Tønsberg kommune vedtok sin arealdel i 2008. Plandelen av ny plan- og bygningslov trådte i kraft etter 1 juli 2009, hvilket innebærer at arealdelen er utarbeidet etter gammel lov. Ny lov vil gi behov for rullering av arealdelen, blant annet i forhold til de kommunale vedtektene. Disse skal oppheves, og må innarbeides som bestemmelser i arealdelen i den grad disse finnes hensiktsmessig. PBLs §1-8 hjemler et generelt forbud mot tiltak i 100-metersbeltet langs strandsonen. Dersom kommunen ønsker andre avstandsgrenser må dette tas inn under rulleringen av arealdelen.

Hensynssoner er et nytt begrep i PBL, og er soner som skal avmerkes på kartet der eksempelvis naturgitte kvaliteter skal hensyntas. Ett eksempel på dette er områder med kvikkleire som må inn som hensynssoner i arealdelen.

Nåværende arealdel har liggende inne store reserver for boligutbygging, og det må tas stilling til gjennom planstrategien hvorvidt man skal rullere hele arealdelen eller bare deler (og eksempelvis utelate boliginnspill denne perioden). Jordvern er fortsatt en av de største utfordringene i kommunen. Utfordringen framover er å jobbe sterkere for fortetting og styre nye utbyggingsområder mot arealer som ikke er dyrka eller dyrkbare.

Regional plan: Det utarbeides nå Regional plan for bærekraftig arealbruk (RPBA) i regi av Vestfold fylkeskommune og med deltakelse fra alle Vestfoldkommunene. Planen tar for seg styrket kollektivtransport (delplan 2), konseptvalgutredning for Vestfoldbanen (delplan 3), næringsliv og arbeidsplasser (delplan 4) og byer og tettsteder (delplan 5). Planen vil gi retningslinjer som skal legges til grunn for arealutvikling i kommunene, og vil kunne danne grunnlag for innsigelser fra regionale myndigheter. Det er viktig å følge opp arbeidet fra kommunens side mtp de konsekvenser planen måtte få for kommunens ønskede arealbruk. I dette arbeidet bør man vurdere om det bør pekes på regionale næringsarealer og utarbeides felles næringsplaner for større næringsområder, og så må kommunen vurdere eget behov for næringsarealer ut over dette knyttet til ulik type næringsvirksomhet.

## 9.3 Prioriterte områder i økonomiplanperioden 2012-2015

<b>Prioritert område: By- og sentrumsutvikling</b>	
Utfordringer:	<ul style="list-style-type: none"> <li>Tønsberg kommune har ingen helhetlig plan for utvikling</li> </ul>

	<p>av bysentrum. Byutviklingen skjer i dag gjennom bruk av de tre kommunedelplanene for Kilen, Korten og Stensarmen. Det bør utarbeides en overordnet, helhetlig plan som ser alle disse områdene i sammenheng med bysentrum og områdene på Kaldnes. Planen bør legge premisser for detaljreguleringer som bidrar til en ønsket byutvikling. Alternativt kan man utarbeide en sentrumsplan, men denne har en snevrere avgrensning og mindre analyseområde.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kommunedelplanen for Stensarmen har vært oppe til diskusjon en rekke ganger. Festerne i området mener at planen ikke er forankret, og de stiller spørsmåltegn ved den arealutvikling som ligger i planen. Dette bør man se nærmere på ved utarbeidelse av en eventuell byområdeplan</li> <li>• Infrastrukturen er lite effektiv, og det er store utfordringer knyttet til hovedvegssystemene. Utbedring av kryssløsning på Presterød (kommunedelplan for Kilen), venstresvingefelt Mammut (kommunedelplan Stensarmen) og ny vegforbindelse til Nøtterøy (utredes gjennom KVU) er alle store og kostbare prosjekter det ikke finnes finansiering til.</li> <li>• Grunneierønskene om utvikling av enkelttomter i byen, i stedet for å tenke helhetlig kvartalsutvikling gjør det vanskelig å få til en helhetlig byutvikling. Urbant jordskifte er fram til i dag ikke benyttet som et virkemiddel for å få til en ønsket byutvikling, dette bør vurderes (tilsvarende som ekspropriasjon og utbyggingsavtaler).</li> <li>• Det er ingen overordnede strategier for parkering - kommunens vedtekter må revideres ifm kommuneplanrevisjonen og tas inn som bestemmelser i arealdelen.</li> <li>• Som en forlengelse av parkeringsbegrensninger: stimulere til økt bruk/attraktivitet i kollektive reisemåter (økt frekvens/tilgjengelighet.)</li> <li>• Hvordan beholde identiteten vår som Norges eldste by og bruke dette som et fortrinn i byutviklingen samtidig som vi tar de nødvendige vernehensyn. Bevare Tønsberg som middelalderby.</li> <li>• Det er mange synspunkter på byutvikling, og forankring og medbestemmelse er viktig for å få til en ønsket utvikling.</li> <li>• Havnens betydning for utvikling/transformasjon av byen - havnestrategi.</li> <li>• Skape mer liv i sentrum ut over forretningenes åpningstid.</li> <li>• Øke kunnskapsgrunnlag på bevaringsverdig bebyggelse i sentrum (kartlegging/klassifisering) som grunnlag for bevaring/tilpasning/høydebegrensninger eller saneringspotensiale.</li> </ul>
--	--

**Kommentarer:**

Områdeplan Kilen: Det utarbeides en områdeplan for Kilen som skal vedtas før detaljregulering kan igangsettes. Områdeplanen skal bl.a. ta for seg løsning og detaljprosjektering av Presterødkrysset samt grunnundersøkelser mtp områdestabilitet.

Prioritert område: Tønsberg som regionsenter	
Utfordringer:	<ul style="list-style-type: none"><li>• Tønsberg som regionsenter har et særlig ansvar for å sørge for at byområdet utvikles på en slik måte at regionens behov ivaretas. Vi skal sørge for gode rammebetingelser. Tønsberg er en by for flere enn bare innbyggerne i Tønsberg, hvordan skal man sikre en ønsket utvikling som ivaretar Vestfoldbyens behov?</li><li>• Utvikling av et hensiktsmessig regionsenter i Norges eldste by er en utfordring, balansegangen mellom vekst og vern er en utfordring som må belyses nærmere.</li><li>• Regional plan for bærekraftig arealbruk er under utarbeidelse, og her er det viktig at Tønsberg følger opp arbeidet med innspill, tilbakemeldinger og formelle høringsuttalelser - samt sikrer forankring i egen organisasjon.</li><li>• Tønsberg må følge opp konseptvalgutredningen for Tønsbergregionen. Føringer i Bypakka må sikres på en slik måte at aktuelle arealer ikke nedbygges og vanskeliggjør fremføring av en framtidig veiforbindelse til Nøtterøy.</li></ul>

Prioritert område: Bostedsutvikling	
Utfordringer:	<ul style="list-style-type: none"><li>• Sikre en god bostedsutvikling som ikke kommer i konflikt med områder som skal/bør vernes/hensyntas. Vektlegge fortetting i byområdet hvor man balanserer effektiv arealbruk med gode bomiljø, og leve- og oppvekstmiljøer.</li><li>• Sikre god grønnstruktur.</li><li>• Vurdere kravet til uteoppholdsareal for sentrumsboliger. Potensiale for frikjøpsordning - bidrag til kommunale</li></ul>

	<p>parker/plasser. Vurdere økt bruk av felles takterrasse.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Få til fortetting med kvalitet.</li> <li>• Få til bostedsutvikling i tilknytning til eksisterende infrastruktur som skoler, barnehager, gang-sykkelveger, kollektiv mv.</li> </ul>
--	--

#### Økonomiske konsekvenser

Kommunen har utfordringer knyttet til personalressurser når det gjelder å utarbeide så store og komplekse planer som det arealdelen og en byområdeplan vil være. Disse planene vil mest sannsynlig ikke kunne utarbeides samtidig, for da vil man ikke ha tilgjengelig kapasitet til å behandle detaljreguleringer. Det vurderes å styrke saksbehandlingskapasiteten sett i et langsiktig perspektiv, da det ikke er tilstrekkelig ressurser til å dekke det behovet en vekstkommune som Tønsberg har. Dette må finansieres ved å øke gebyrene.

## 10 Miljøvern/Bærekraftig utvikling

### 10.1 Langsiktige utfordringer og fokusområder for kommuneplan 2012-2024

#### Overordnet mål:

Hensynet til bærekraftig utvikling, universell utforming, helse, miljø og velferd skal prege kommunens virksomhet og utvikling

Strategisk Fokusområde 1: Klima og energi	
<b>Delmål</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Miljøvennlige energikilder</li> <li>• Energieffektive bygg</li> <li>• Energieffektiv transport</li> <li>• Klimavennlig landbruk</li> </ul>

Oppfyllelse av Norges internasjonale forpliktelser i forbindelse med klimagassutslipp krever også lokal vilje til handling og nytenkning.

Transportsektoren står for en vesentlig del av utslippene. Kommunen har for egen del gjennom den vedtatte klima og energiplanen satt seg som mål å redusere utslippene ved overgang til en mer energieffektiv bil- og maskinpark. Det er videre gjennomført en rekke energibesparende tiltak i kommunens bygningsmasse, og nye tiltak er på gang. Klima og energiplanen forutsetter at kommunale virksomheter skal miljøsertifiseres innen utgangen av 2015 i den hensikt å redusere ressursbruken, noe som igjen er med på å redusere utslippet av klimagasser. Sertifiseringsarbeidet har kommet godt i gang.

Nye offentlige bygg og anlegg står for en vesentlig del av det økte forbruket av elektrisk kraft, mens øvrig alminnelig forbruk som i stor grad er boligoppvarming, har stått på stedet hvil til tross for økning i antall boenheter. Av den grunn er det viktig at kommunen tar dette med i vurderingen før en begir seg ut på å investere i

nye energikrevende anlegg. Eksempler på slike anlegg er oppvarmede fortau og plasser, idrettshaller, ishaller, kunstisbaner, fotballbaner med undervarme m.v. som er svært energikrevende hvis en ikke tar seg råd til å investerer i løsninger som reduserer forbruket vesentlig.

Nye rapporter, analyser og erfaringer fra utlandet viser at det ikke er mulig å bygge veier nok til å løser problemet med bilkøer i de større byene. Den eneste farbare vei er antagelig å legge til rette for at mer av persontransporten skjer kollektivt eller ved at flere velger å gå eller sykle. Dette vil også bidra til bedre folkehelse og ikke minst redusert utslipp av klimagasser. Antagelig er dette også tilfelle for Tønsberg-regionen. Dette vil igjen ha den positive effekt at redusert behov for nye veier reduserer nedbyggingen av dyrket mark og grønnstruktur. Det er viktig å vurdere kost/nytteeffekten når nye veiprosjekter skal veies opp mot økt satsning på andre transportløsninger.

<b>Strategisk Fokusområde 2: Forurensning</b>	
<b>Delmål</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• God luftkvalitet.</li> <li>• God vannkvalitet</li> <li>• God jordkvalitet</li> </ul>

Gjelder utslipp til luft, vann og grunn eller akkumulert forurensning i de tre resipientene.

Dette er for tiden godt håndtert av kommunen gjennom gitte pålegg i medhold av etablert lovverk og forskrifter. Utfordringene ligger mye i tidligere "synder" som forurenset sjøbunn i Byfjorden, gamle fyllplasser m.v. herunder Tønsberg fyllplass.

EU's vanddirektiv eller vannforskriften som forutsetter en minstestandard for vannkvaliteter i grunnvann, vann i bekker og elver, innsjøer og kystvann som alle EU og EUS land er forpliktet til å følge opp krever engasjement i alle kommunene her i landet. Vår vannregion Vest - viken: omfatter kommunene Vestfold, Buskerud, Telemark og deler av Oppland. Buskerud Fylkeskommune har fått ansvaret for å organisere gjennomføring av: kartlegging, handlingsplaner og tiltak. Det er Vestfold fylkeskommune som er delegert oppgaven med å sette dette i gang her i fylket, og fylkesmannen i Vestfold er ansvarlig for å ivareta den faglige siden av dette arbeidet. Tønsberg kommune blir i årene fremover involvert i kartleggingsarbeidet og etter hvert gjennomføring av aktuelle tiltak innenfor nedslagsfeltet i kommunen. Dette innebærer utredningskostnader og gjennomføringskostnader i årene fremover.

<b>Strategisk Fokusområde 3: Jordvern og biologisk mangfold</b>	
<b>Delmål</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Opprettholde de store sammenhengende jord -og skogbruksarealene i kommunen</li> <li>• Effektiv arealpolitikk</li> <li>• Biologisk mangfold</li> </ul>

Jordvern er fortsatt en av de største utfordringene i kommunen. Utfordringen framover er å jobbe sterkere for fortetting og styre nye utbyggingsområder mot arealer som ikke er dyrka eller dyrkbare.

Både i lokal og regional plan diskuteres det innføring av kjerneområder for landbruk etter modell fra Nordre Jæren. Der er det i et 40-årsperspektiv satt klare grenser for hvilke områder som skal bevares som landbruksareal.

Jordvernet har fått økt fokus og er et av tre viktige nasjonale mål for arealpolitikken. I Stortingsmelding nr 26, 2006-2007 om Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand, fastsetter regjeringen følgende mål:

- Halvere den årlige omdisponeringen av de mest verdifulle jordressursene innen 2010
- Stimulere kommunene til å utpeke kjerneområder for landbruket som grunnlag for kommunale planavklaringer
- Stimulere til regionale planprosesser i by- og tettstedsområder, der det trekkes langsiktige jordverngrenser
- Arbeide for å redusere avgangen av dyrka mark til samferdselstiltak

Den nylig vedtatte biomangfoldsloven vil sette større karv til å ivareta det biologiske mangfoldet i forbindelse med arealforvaltningen fremover.

## 10.2 Prioriterte områder i økonomiplanperioden 2012-2015

Prioritert område: Bærekraftig utvikling	
Utfordringer:	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Energieffektivisering av kommunale bygg</li> <li>• Det er svært viktig at kommunen holder stort trykk på miljøsertifisering, da dette gir konkrete resultater i forhold til å reduserte klimagassutslipp og redusert energiforbruk.</li> <li>• Redusere bruk av privatbil til og fra arbeidet i sentrum ved å redusere arbeidsplassparkering, samtidig som det tilrettelegges for tilgjengelig bilparkering for sentrumshandel.</li> <li>• Vanndirektivet vil gi oss store utfordringer spesielt i Aulivassdraget men også langs kysten . Det skal lages forvaltningsplan for Aulivassdraget og for Kysten Horten Larvik. Dette arbeidet er startet opp i 2011. Det skal foreligge godkjente forvaltningsplaner innen 2015. Det er nå fylkeskommunen som har overtatt ansvaret som vannregionsmyndighet.</li> <li>• Det er gitt offentlige midler til å verne spesielle livsmiljøer i forbindelse med miljøregistreringer i skog. I 2011 løper disse avtalene ut. Det er en utfordring å ta vare på disse miljøene videre etter at avtalene løper ut.</li> </ul>

Kommentarer:

Det vises til Årsmelding for Tønsberg kommune 2010 s. 98-101 der status ,resultatmål og utfordringer 2010 -2013 er beskrevet.

Klimakomiteen følger opp Energi og klimaplanen. Det bør vurderes om den skal revideres.

Det er et sterkere fokus på grønne innkjøp. Tønsberg kommune har bidratt til fylkesmannens arbeid med dette.

#### Økonomiske konsekvenser

Energieffektivisering krever store investeringer, og bystyret har vedtatt en plan til 75 mill kroner. Det følger store Enova-tilskudd, og investeringene vil medføre radikalt lavere energikostnader.

## 11 Samfunnssikkerhet og beredskap

<b>Prioritert område: Beredskapsmessig planlegging</b>	
Kommuneplanområde: kap.8 Samfunnssikkerhet og beredskap	
Utfordringer:	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Utarbeide overordnet ROS analyse for hele kommunen og for den enkelte kommune.</li> <li>• Avslutte kommunens overordnede beredskapsplan.</li> <li>• Revisjon av plan for helse- og sosial beredskap</li> <li>• Revisjon av plan for den kommunale atomberedskapen</li> <li>• Bærekraftig utvikling og tåleevne er viktige mål i arbeidet med samfunnssikkerhet. Det er en utfordring å ta inn i kommunens daglige planarbeide vurderinger basert på virkningene av klimaendringer som ligger langt fram i tid.</li> </ul>

#### Kommentarer

Fylkesmannen og kommunene har utarbeidet en komplett ”hendelsesliste” som legges til grunn for kommunens arbeide med Risiko- og sårbarhetsanalyser og beredskapsplan. Arbeidet starter i hver enkelt virksomhet med ROS analyser og kartlegging av forutsetninger for at virksomheten skal kunne opprettholde tilstrekkelig normal drift over tid når samfunnet er rammet av en krise/katastrofe. Deretter lages en overgripende beredskapsplan som tar opp i seg alle forutsetningene som må møtes for at kommunesamfunnet skal kunne fungere gjennom langvarig krise. Virksomhetene skal være kommet godt i gang med sine ROS analyser i løpet av året

Overordnet Plan for Samfunnssikkerhet og Beredskap i Tønsberg kommune skal være ferdig og godkjent innen utgangen av 2012.

## 12 Kommunal styring - fellesfunksjoner

### 12.1 Langsiktige utfordringer og fokusområder for kommuneplan 2012-2024

#### Visjon

**Tønsberg - der fremtiden skapes !!**

Det betyr at:

Vi ønsker en kommune hvor innbyggerne spiller en aktiv rolle, og hvor tjenestetilbudene er tilgjengelige, samordnete, oversiktlige, effektive og basert på et tolerant og inkluderende menneskesyn.

#### Kommunikasjon

Strategisk Fokusområde 1: Kommunikasjon	
Delmål	Kommunikasjonsflyt og informasjon vil gjøre organisasjonen sterkere og takle utfordringene på en bedre og lettere måte.

Kommunikasjon finnes på flere plan, både menneskelig, datateknisk og virtuelt. Kommunikasjon dreier seg om samhandling og stortingsmelding 47, samhandlingsreformen bruker kommunikasjon i alle ledd. Både menneskelig kommunikasjon men også elektronisk og virtuell kommunikasjon. Samspillet mellom kommune og dens innbyggere er hovedtema i kommunikasjonformen.

Kommunen bør legge til rette for en døgnåpen kommune. Med døgnåpen menes at mange av tjenestene kan være elektroniske løsninger som søknader, skjemaer og nødvendig informasjon. Ekommune planen er ks sine anbefalinger til kommunene og strekker seg over fire år av gangen, den omhandler digital kommunikasjon. Disse anbefalingene er nøye gjennomtenkt. Tønsberg skal så langt det er hensiktsmessig følge disse anbefalingene innen digital kommunikasjon. Den digitale hverdag krever at kommunen legger forholdene til rette både for kommunens medarbeidere i form av opplæring og bruk, sømløs integrasjon mellom fagsystemer, både i og utenfor kommunen, men også kommunens innbyggere i form av selvbetjente tjenester og god informasjon ut.

Arbeidsprosesser og forenklet saksgang er områder kommunen bør og skal bruke kommunikasjon til forenkling.

Lokal og stortingsvalg vil bli digitalisert og dermed styrke lokaldemokratiet.

## Arbeidsgiverpolitikk

### Overordnet mål:

**Arbeidsgiverpolitikken legger grunnlag for at Tønsberg kommune framstår som en attraktiv arbeidsgiver. Aktiv personalpolitikk vil bidra til at kommunen opprettholder godt kvalifisert personell tilpasset kommunens tjenestetilbud.**

Tønsberg kommune er en stor og kompleks organisasjon med en arbeidsgiverpolitikk som er basert på politisk vedtatte styringsprinsipper. Kommunen har 4 verdipar som inngår i styringsprinsippene:

- Nærhet - medvirkning
- Effektivitet - trivsel
- Likeverd - trygghet
- Åpenhet - tillit

Arbeidsgiverpolitikken består av ulike områder som for eksempel personalpolitikk, lønnspolitikk og et helhetlig helse-, miljø og sikkerhetssystem.

Strategisk Fokusområde 1: Rekruttere og beholde kvalifisert personell	
Delmål	God personalpolitikk bidrar til at kommunen kan være en attraktiv arbeidsgiver. En aktiv rekrutterings- og lønnspolitikk er en forutsetning for å nå kommunens arbeidsgiverpolitiske mål. Seniorpolitiske tiltak inngår i personalpolitikken.

Kommunen har en høy gjennomsnittsalder, der hovedvekten av de ansatte er i aldersgruppen 40 - 60 år. Dette stiller store krav til både å rekruttere inn yngre arbeidstakere, samt bidra til at de ansatte velger å jobbe helt fram til aldersgrensen. Utfordringen blir å riktig person på riktig sted. Seniorpolitiske tiltak, tilpasset tjenesteområdene vil derfor være nødvendig. Stortingsmelding 47, samhandlingsreformen, stiller store utfordringer for kommunen i forhold til å rekruttere og beholde kvalifisert personell.

Kommunen får tilført flere oppgaver innenfor helseområdet samtidig som levealderen øker. Dette stiller ytterligere krav til kommunetjenestene.

<b>Strategisk Fokusområde 2: Redusere sykefraværet</b>	
<b>Delmål</b>	Godt fysisk og psykisk arbeidsmiljø som fremmer arbeidsglede, medarbeiderskap og nærvær i alle virksomheter

Gjennom gode systemer for HMS, internkontroll og styringssystem, vil kommunen involvere de ansatte slik at medarbeiderskap kommer i fokus. Medarbeiderskap innebærer en ansvarliggjøring av alle ansatte på alle nivåer, slik at kommunens ansatte arbeider mot felles mål.

Klare og forutsigbare mål bidrar til mestring, trivsel og arbeidsglede, noe som igjen medfører nærvær og gode tjenester.

## 12.2 Prioriterte områder i økonomiplanperioden 2012-2015

### Kommunikasjon

<b>Prioritert område: IKT i grunnsopplæringen</b> Kommuneplanområde kap 9.3 Læring og utvikling	
<b>Utfordringer:</b>	<p>I forbindelse med kunskapsløftet er digitale ferdigheter 1 av 5 basisferdigheter som elevene skal beherske. Da er det viktig å utruste både elever og lærere med digitale hjelpemidler. I 2006 var det 5,75 elever pr tilgjengelig pc. Landsgjennomsnittet i 2005 viser at barneskolene har 7,1 elever pr maskin og ungdomskolen har 5,8 elever pr maskin. Som en foregangskommune bør TK bestrebe seg til å ligge under landsgjennomsnittet. Og med en god IKT plan for skolene vil dette kunne la seg gjøre</p> <p>Tilgjengelighet for alle er et viktig prinsipp i grunnsopplæringen. IKT-løsninger i skolesektoren må baseres på dette prinsippet og bør forholde seg til åpne IKTstandarder. Dette sikrer både sømløs integrasjon mellom IKT-systemer og at alle brukere får tilgang uavhengig av teknologisk plattform. Ved nyanskaffelser bør dette settes som krav.</p> <p>Feide er en felles innloggingstjeneste for alle elever og lærere i Norge. Feide er basert på åpne standarder og sikrer at alle elever, studenter og lærere får én sikker elektronisk identitet som kan brukes for å gi tilgang til flere digitale læringsressurser. For skoleeier betyr dette en ryddigere og enklere identitetsforvaltning som på sikt vil redusere behovet for lokale ressurser. For å nå læringsmålene i grunnsopplæringen og målene om den digitalt kompetente</p>

	<p>skolen må skoleeier planlegge og gjennomføre nødvendig og systematisk kompetanseutvikling for skoleledelse og undervisningspersonale. IKT-bruken i grunnopplæringen må planlegges og styres for å nå læringsmålene. Videre må evalueringsformene i grunnopplæringen endres og tilpasses den nye skolehverdagen.</p> <p>Dette krever system og rutiner for oppfølging og systematisk evaluering. Skoleledelsen må selv bidra og legge til rette for en kultur med bruk av IKT i læringen ved hver skole og for å dele gode erfaringer, metoder og rutiner med andre skoler.</p>
--	---

<p><b>Prioritert område: Lokaldemokrati</b> Kommuneplanområde: kap 9.1 Lokaldemokrati</p>	
Utfordringer:	<p>Utfordringene innebærer å anvende metoder som tar godt nok hensyn til innbyggernes medeierskap i prosesser før beslutninger fattes og kunne få reell anledning til engasjement og aktiv deltakelse. Dette omfatter mer enn et representantivt demokrati gjennom politiske beslutningssystemer. Innbyggernes identitet til egen kommune og beslutningsprosesser må forsterkes. God informasjon til og kontinuerlig kommunikasjon med innbyggerne er avgjørende for å sikre innsikt og gi et godt omdømme. Strategisk plan er utviklet.</p> <p>Aktuelle demokratiske metoder - utover mer tradisjonelle måter - kan være ;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>* gjennomføre innbyggermøter</li> <li>* informasjonsmøter med nye innbyggere</li> <li>* markedsføre sterkere muligheter for innbyggerinitiativ</li> <li>* arrangere dialogmøter med velforeninger og andre interesseorganisasjoner</li> </ul> <p>Aktiv bruk av vårt eget nettsted (<a href="http://www.tonsberg.kommune.no">www.tonsberg.kommune.no</a>) vil i utgangspunktet gi alle lik anledning til å motta informasjon. Det er en spennende utfordring å skape mer kommunikasjon over nettet. Sosiale nettverk bør snarest vurderes.</p>

<p><b>Prioritert område: Elektronisk samhandling</b> Kommuneplanområde kap.9.3 Læring og utvikling Kommuneplanområde kap.9.2 Informasjon og kommunikasjon</p>	
Utfordringer:	<p>Kommunene har ansvar for at innbyggerne sikres grunnleggende helse- og sosialtjenester som er effektive og brukervennlige og har høy kvalitet.</p> <p>En helhetlig satsning på IKT vurderes av mange som den mest virkningsfulle tiltaket for styrket kvalitet og effektivitet i</p>

	<p>helse- og omsorgssektoren. Det formidles i dag rundt 40 millioner meldinger mellom fastleger, sykehus, kommuner, legevakt, apotek og andre aktører i helsetjenesten (henvisninger, epikriser, resepter osv). Elektronisk registrering og overføring av meldingene kan bidra til at det spares betydelig ressurser. Ved å ta i bruk elektronisk kommunikasjon og meldingsutveksling mellom ansatte på legekantor, sykehus og i kommunene kan det frigjøres mye tid som kan benyttes til omsorg og pleie. Dersom hvert årsverk i helse- og omsorgstjenesten i kommunene kan effektiviseres med 20 minutter per dag med bruk av IKT-verktøy, utgjør dette over 5500 årsverk på landsbasis.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Tilknytning til Norsk Helsenet vil være fullt ut operativt i første halvdel av 2011</li> <li>• Opplæring og bruk av digitale verktøy vil bli gitt av fagsystemeier</li> <li>• Knytte sammen kommune med sykehus og fastleger elektronisk</li> </ul>
--	---

## Arbeidsgiverpolitikk

### Innledning og bakgrunn

Omfatter følgende virksomheter:

182: Fagenhet HR/personalenheten

En forutsetning for at Tønsberg kommune skal kunne møte sine behov og løse fremtidige oppgaver, er at kommunen kan beholde, rekruttere og utvikle omstillingsdyktige og kompetente medarbeidere. Arbeidsgiverpolitikken må forankres i kommunens toppledelse og reflektere styringsprinsipper og verdier i alle nivåer innenfor organisasjonen.

Måloppnåelse avhenger av en HR-strategisk tenkning, forankret i politisk og administrativ ledelse, hvor tiltak for hvert delmål iverksettes, gjennomføres og evalueres. Dette fordrer ressurser og kompetanse.

Livsfaseorientert personalpolitikk som tilrettelegger for fleksibilitet, kompetanseutvikling og gode arbeidsforhold. Trivsel er en vesentlig faktor for å få medarbeidere som yter sitt beste og på denne måten bidrar til ønsket kvalitet på kommunens tjenester.

Prioritert område: Å skape trivsel på arbeidsplassen	
Utfordringer:	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Lederutvikling med vekt på arbeidsmiljø, både det fysiske og psykososiale, må forankres fra toppledelsen og gjenspeiles i alle nivåer i kommunen</li> <li>• Fokus på kompetanse, både basisferdigheter og fagutdannet personell, skaper trygghet både for personalet og brukere.</li> <li>• Ansvarliggjøre medarbeidere gjennom klare og forutsigbare mål, som skaper medarbeiderskap på alle</li> </ul>

nivåer i organisasjonen.
--------------------------

**Kommentarer:**

Fokus på ledelse er avgjørende for å skape trivsel på arbeidsplassen.

Prioritert område: Forebygge ulykker og helseskader	
Utfordringer:	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Virksomhetene kartlegger egne risikoområder og utarbeider en strategi for å håndtere eventuelle kriser.</li> <li>• Internkontrollen bør være todelt med en overordnet strategi på kommunenivået som deretter skreddersys til de ulike virksomhetene.</li> <li>• Personalpolitikken ønsker å bidra til god helse og velfungerende medarbeidere, gjennom personalordninger med fokus på forebygging av helseskader.</li> </ul>

**Kommentarer:**

Et helhetlig HMS-system med gode rutiner skal forebygge ulykker og helseskader. Nytt elektronisk avvikssystem er utarbeidet og vil inngå i et overordnet HMS-system..

Ny IA-avtale er inngått som sammen med kommunens Bedriftshelsetjenesten (BHT), blant annet skal oppfordre til og sikre forbyggende aktivitet. Personalpolitikken har etablert rutiner bl.a. for forebygging av konflikter, vold og trusler.

Det kan nevnes HMS tilbud gjennom Pensjonsleverandør, trening i arbeidstid, bedriftsidrettslag med mer.

Prioritert område: Mangfoldet på arbeidsplassen som fremmer likeverd, likestilling, toleranse og åpenhet	
Utfordringer:	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Arbeide for en god kjønnsbalanse på alle nivåer og blant alle yrkesgrupper.</li> <li>• Kommunen går foran og ansetter flere med innvandrerbakgrunn og mennesker med redusert arbeidsevne</li> <li>• Kompetanseutvikling av basiskunnskaper i norsk, matematikk og data</li> <li>• Ansette flere med innvandrerbakgrunn og mennesker med redusert arbeidsevne</li> </ul>



Kommunen har en relativ høy gjennomsnittsalder, hvor flertallet er i aldersgruppen 40 - 60. Innenfor de fleste yrkesgruppene er det en hovedvekt av kvinnelige ansatte, bortsett fra i kommunens toppledelse og blant akademikerne. Øvrige ledernivåer, både virksomhets- og mellomledernivåene, og andre yrkesgrupper har en overvekt av kvinner.

Styringsprinsipper og verdiene uttrykker en politikk for likeverd, likestilling, åpenhet og toleranse. Det er startet et arbeid i alle virksomhetene for å fremme et inkluderende fellesskap. Det er iverksatt opplæring innenfor basiskunnskaper for å ivareta språklige ferdigheter slik at ansatte med innvandrerbakgrunn har forutsetning for å ivareta pålagt dokumentasjon. For stillinger hvor det er undertall på kjønn lyses det ut med oppfordring om at motsatt kjønn søker stillingen.

Det refereres for øvrig til utfordringer innenfor målet om en aktiv rekrutteringspolitikk.

<b>Prioritert område: Aktivt og planmessig legge til rette for læring, utvikling og erfaringsutveksling</b>	
Utfordringer:	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Kommunen ønsker å være en lærende organisasjon med vekt på kunnskapsledelse.</li> <li>• Strategiene bør tydeliggjøre systematikken i kompetanseutviklingsarbeidet og viktige fremtidige kompetansebehov.</li> <li>• Det er også viktig å sikre god kompetanse hos nyansatte medarbeidere og ledere, blant annet i bruk av kommunens verktøy og systemer.</li> <li>• Lederutvikling må prioriteres både på virksomhetsleder og mellomledernivået også i 2012.</li> </ul>

#### **Kommentarer:**

Planer for kompetanseutvikling og tiltak for å dekke kompetansebehov utføres i hver enkelt virksomhet/fagenhet. Det er iverksatt kompetansekartlegging, jf HTA, i kommunen.

Lederutvikling er et prioritert område i kommunen. Toppledelsen har i samarbeid med virksomhetslederne blitt enige om å prioritere mellomlederne

Det er et behov for å utvikle strategisk kompetanseutviklingspolitikk i Tønsberg Kommune med en forankring i kommunens toppledelse.

<b>Prioritert område: Kommunen skal ha en aktiv rekrutteringspolitikk</b>	
Utfordringer:	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Videreutvikle rekrutteringspolitikken slik at Tønsberg Kommune kan møte de fremtidige behov for kompetanse.</li> <li>• Utarbeidelse av en strategi for hvordan Tønsberg Kommune kan fremstå som en attraktiv arbeidsgiver i fremtiden, gode rekrutteringsprosesser og ivaretagelse av den ansatte i prøveperioden.</li> <li>• Mangfold både ift nasjonaliteter, alder og kompetanse vil være nødvendig for å kunne løse kommunens oppgaver/rekruttere nødvendig personell.</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Styrke mangfoldet gjennom IA-arbeidet og styrke grunn-/basiskompetanse hos minoriteter.</li> <li>• Seniorpolitiske tiltak vil være nødvendige slik at kommunens ansatte velger å jobbe helt fram til oppnådd aldersgrense.</li> <li>• Fokus på lærlinger og vilje til å rekruttere inn nyutdannede arbeidstakere kan bidra til å redusere gjennomsnittsalderen blant de ansatte og sørge for at vi har nødvendig kompetanse til å møte framtidige utfordringer.</li> <li>•</li> </ul>
--	--

**Kommentarer:**

Rekrutteringskompetanse /metodikk som gjør virksomhetene i stand til å rekruttere inn riktig person på riktig sted. Riktig fagkompetanse tilpasset kommunens ulike oppgaver bidrar til gode og attraktive fagmiljøer. Kommunen må fremme sine konkurransefortrinn som bl.a. er store og varierende oppgaver som avspeiler samfunnsutviklingen innenfor alle fagområder. Tønsberg har en kommunistørrelse som bidrar til å være en attraktiv arbeidsgiver.

Rekruttering gjennomføres av virksomhetsleder/fagenhetsleder som rekrutterer, og satsing på lederopplæring, som nevnt over, er derfor av stor betydning for rekrutteringspolitikken..

Samhandlingsreformen innenfor helsetjenester, som det forventes blir lovfestet i løpet av 2011, stiller store krav til kommunene. Det forventes at kommunene skal ta ansvar for spesialisthelsetjenestene i større grad enn før og legger sterke føringer for samhandling mellom spesialist- og kommunehelsetjeneste. Fokus på kommunens omdømme er sentralt innenfor rekrutteringspolitikken. Dessuten må politikken ivareta ønsket om å ansette flere med innvandrerbakgrunn og mennesker med redusert arbeidsevne.

<b>Prioritert område: Profesjonell, tydelig og nytenkende ledelse.</b>	
Utfordringer:	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ledelsen på alle nivåer må gjenspeile kommunens styringsprinsipper og verdier gjennom både ord og handling.</li> <li>• Innovasjon og strategisk tenkning blant alle ledernivåer innenfor de ulike virksomhetene</li> <li>• Være i stand til å møte krav fra styrende myndigheter og lovverk på en konstruktiv måte</li> <li>• Helhetlig system for videreutvikling av ledere, arena for deltakelse og refleksjon.</li> </ul>

Virksomhetsledere/fagenhetsledere i Tønsberg Kommune har lederavtaler hvor mål, resultatoppnåelse og ledelsesmål gjennomgås.

Ledelse i Tønsberg Kommune består av mange oppgaver og roller. Ledere må være bevisst egen symbolverdi og -effekt.

Utfordringene i årene framover mht krav om stadig nye og større oppgave, for eksempel gjennom samhandlingsreformen, samtidig som de økonomiske

rammebetingelsene til kommunen er svært presset, stiller store krav til ledelse på alle nivåer. Fokus på lederopplæring og -utvikling bør derfor være spesielt høyt i den kommende fireårsperioden.

<b>Prioritert område: Tønsberg kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver</b>	
Utfordringer:	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Fokus på medarbeiderskap og ansvarliggjøring av ansatte på alle nivåer</li> <li>• Fokus på lederutvikling med forankring i toppledelsen</li> <li>• Fokus på kommunes omdømme styrkes</li> </ul>

#### **Kommentarer:**

Det refereres til ovennevnte område om rekrutteringspolitikk hvor godt omdømme er et fokusområde. Omdømme opparbeides over tid vil bl.a. være et resultat av at kommunens ansatte viser høy etisk standard og profesjonalitet i utførelse av sine oppgaver. Kommunens målsetning er ikke å være lønnsledende, men derimot fremstå som attraktiv som et resultat av mangfold i oppgaver, høy kompetanse, godt arbeidsmiljø og profesjonelle ansatte på alle nivåer. Alle ledernivåene synliggjør dette på en måte som avspeiler kommunens verdier slik at hele organisasjonen oppleves som en attraktiv arbeidsgiver.

<b>Prioritert område: Kommunen skal føre en aktiv seniorpolitikk</b>	
Utfordringer:	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Opprettholde god demografi og beholde seniorer så lenge som mulig i kommunen. Vurdere tiltak for å beholde nøkkelpersonell også i alderen 67 - 70 år.</li> </ul>

#### **Kommentarer:**

Seniorpolitiske tiltak i Tønsberg kommune innebærer blant annet at ansatte i aldersgruppen 62 - 67 år, som har fylt kravene til seniortiltak, gis rett til å inngå avtale om delvis AFP, inntil 20%. Ved fylte 62 år har ansatte mulighet til tjenestefri med full lønn i 10 arbeidsdager.

<b>Prioritert område: Kommunen må fokusere på gode vikarordninger ved sykefravær i alle virksomheter</b>	
Utfordringer:	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ny IA-avtale med økt bruk av gradert sykemelding vil gi vikarer et dårligere stillingsvern i vikariater for sykefravær.</li> <li>• Opparbeide seg en "vikarpool" som dekker kommunens behov</li> </ul>

#### **Kommentarer:**

Kommunen har et kontinuerlig fokus på å skaffe vikarer ved sykefravær og opprettholde tjenesteproduksjonen. Kommunens virksomheter legger vekt på å følge lov- og avtaleverk i forhold til bruk av vikarer og midlertidig ansatte.

<b>Prioritert område: Redusere bruken av deltid i kommunen</b> Kommuneplanområde kap 12: Arbeidsgiverpolitikk	
Utfordringer:	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Heltid skal være en rettighet, deltid en mulighet.</li> </ul>

- |  |  |
|--|--|
|  | <ul style="list-style-type: none"><li>• Sikre kontinuitet og stabilitet både for brukere og ansatt</li><li>• Presset kommuneøkonomi og store krav til effektivitet</li></ul> |
|--|--|

**Kommentarer:**

Kommunens ledelse og hovedtillitsvalgte har fokus på å redusere antall deltidsansatte. Det er nedsatt en arbeidsgruppe som har som mandat å vurdere muligheter for å redusere uønsket deltid.

Kommuneøkonomien gir sterke føringer ift handlefriheten og stiller store krav til effektivitet. Dette kan skape utfordringer for å redusere all uønsket deltid. Virksomheter med turnusordninger har store utfordringer ved å øke stillingsstørrelsene samtidig som arbeidsmiljølovens krav til hviletid, samt imøtekomme ansattes ønsker om å begrense antall arbeidshelger i turnus av familie- og helsemessige årsaker.

## 13 Økonomiske utfordringer

Innen økonomistyring er det 5 områder rådmannen anser som spesielt utfordrende de neste årene.

1. Underskuddet fra 2010
2. Endringer i inntektssystemet for kommunene
3. Vedtatte kutt i tjenesteproduksjonen
4. Pensjonskostnader
5. Kommunens gjeld

### 13.1 Underskudd 2010

Tønsberg kommune hadde i 2010 et regnskapsmessig merforbruk på 31,8 mill kroner. Det er spesielt to forhold som forklarer underskuddet. Oppreisningsordningen for tidligere barnehjemsbarn og ubalanse i tjenesteproduksjonen.

Det var stor usikkerhet til hvor store erstatninger som skal utbetales til tidligere barnehjemsbarn. Fortsatt er kun halvparten av sakene behandlet så det er fortsatt usikkerhet. Nå kjenner vi imidlertid antall saker og kjenner størrelsen på behandlede saker. På bakgrunn av dette er estimerte kostnader 32 mill kroner. Det ble avsatt 10 mill kroner, så resten er regnskapsført i 2010 uten budsjettmessig dekning.

Tønsberg kommune har de siste årene måttet planlegge og gjennomføre omfattende innstramminger og tjenestereduksjoner. Inntektsgrunnlaget er svekket, spesielt som følge av bortfall av selskapsskatten i 2009 og en svært svak skattevekst. Stortingets bevilgning til kommunenes frie inntekter tar utgangspunkt i forventet kostnadsøkning som følge av befolkningsøkning gitt at tjenestene pr aldersgruppe skal holdes konstant, dvs hvor mye det koster å opprettholde dagens

standard. Frie inntekter består av rammetilskudd og skatteinntekter. Departementets beregning av kostnadsveksten er for landet under ett. For den enkelte kommune kan utviklingen variere sterkt fra landsgjennomsnittet. Det gjelder både inntektssiden og utgiftssiden. Kommuner med svakere skatteinntang enn landsgjennomsnittet får problemer med å finansiere forventet kostnadsøkning. Det er også spesielle lokale forhold som bidrar til økt kostnad, men som ikke fanges opp i inntektssystemet. For Tønsberg gjelder dette spesielt henvendelser til barnevernet, spesialundervisning i skoler og sterk økning i utskrivninger fra sykehuset hvor kommunen må tilby omfattende tjenester.

Det betyr at selv om tiltak for å redusere kostnaden er gjennomført, har både inntektsveksten vært svakere enn antatt og behovsøkningen vært langt høyere enn forutsatt. Derfor har det oppstått en ubalanse i tjenesteproduksjon, en ubalanse som har forsterket seg i 2010.

Som følge av de spesielle utfordringene er det innen barnevern, skoler og helse og omsorg merforbruket har vært størst i 2010.

I tillegg til å rette opp ubalansen med å gjennomføre omstillinger og reduksjoner i tjenestenivået, må underskuddet fra 2010 dekkes. For å unngå å komme i ROBEK, må underskuddet inndeckes i løpet av 2012. En ytterligere nedskjæring i tjenestenivået for å dekke underskuddet fra 2010 blir svært krevende.

En utsettelse av bygging av nytt rådhus/NAV-senter i minst 2 år, vil frigjøre finansinntekter som kan benyttes til å dekke underskuddet. Da baserer kommunen inndeckning på usikre finansinntekter, og er helt avhengig av utviklingen i finansmarkedene. Det er derfor sentralt å ha en svært stram økonomistyring i 2011 og 2012 for å redusere usikkerheten.

## 13.2 Endringer i inntektssystemet for kommunene

Inntektssystemet for kommuner bestemmer hvordan Stortingets samlede bevilgning til kommunenes frie inntekter fordeles til den enkelte kommune. Systemet er nå gjennom omfattende endringer som startet i 2009 med bortfall av selskapsskatt som kommunal skatt og en sterkere ujevning av kommunenes skatteinntekter. Fra 2011 endres et nytt element i inntektssystemet; utgiftsutjevningen. Kommuner som ut fra objektive kriterier som befolknings sammensetning, geografi, sosiale forhold med mer er dyrere å drive enn gjennomsnittet får tilført midler, mens kommuner som er billigere enn gjennomsnittet får et fratrekk i inntektene. De objektive kriteriene som avgjør om en kommune er "dyr" eller "billig" endres fra 2011. I de nye kriteriene legges det større vekt på ulemper med å være en liten kommune, samt kostnader ved lange reiseavstander. Tønsberg kommune er ved disse kriteriene 25,5 mill kroner billigere å drive enn ved bruk av de gamle kriteriene. Det betyr at Tønsberg kommunens inntekter faller med 25,5 mill kroner som følge av denne omleggingen. Ved bortfallet av selskapsskatten i 2009 tapte Tønsberg kommune 26 mill kroner. Totalt har omleggingen av inntektssystemet medført at Tønsberg kommunes taper 51,5 mill kroner. For en kommune som Tønsberg medfører dette store utfordringer med å tilpasse seg en så stor nedgang i inntektsnivået.

Dette kommer på toppen av en annen endring i kommunenes rammebetingelser. Momskompensasjon fra investeringer skal ikke lenger føres som driftsinntekt, men føres i investeringsregnskapet. På lang sikt vil ikke dette få økonomiske konsekvenser for kommunene, men i en overgangsperiode betyr det betydelig reduksjon i driftsinntekter i kommuner som har høye investeringsutgifter. Tønsberg er en slik kommune.

## 13.3 Vedtatte kutt i tjenesteproduksjonen

### Effektiv organisering av helse og omsorg

I årene som kommer vil kommunen stå overfor store utfordringer i forhold til å møte økt, framtidig behov for helse og omsorgstjenester. Faktorene som påvirker er blant fler:

- Økningen i antallet eldre alene
- Befolkningsøkning - også med forholdsvis høy andel enslige eldre
- Opphopning av brukere med psykiske lidelser/rus - hva skjer når denne gruppen blir eldre?
- Mange funksjonshemmede - hva skjer når denne gruppen blir eldre?
- Samhandlingsreformen - nye og større oppgaver for kommunen
- Økt ansvar for behandling (legekompentanse)

Kommunen vet at behovet for tjenester vil øke, og at de økonomiske rammene for kommunen ikke vil øke tilsvarende. Spørsmålet blir da hvilken tjenestestruktur som best vil kunne møte disse utfordringene?

Det er lagt til grunn en innsparing på 2 mill kroner fra 2012. For å møte disse tilrådingene må kommunen dreie tjenestebildet. Kommunen må bli i stand til å gi riktige tjenester i en tidlig fase, og tilrettelegge en helhetlig omsorgstjenestetrapp hvor det fokuseres på forebygging, rehabilitering i bunnen av omsorgstrappen og hvor institusjonstjenester utgjør toppen av trappen. En slik utforming av omsorgstjenestene vil medføre at kommunen kan sette inn tjenester tidlig, og enten utsette eller forebygge behovet for spesialiserte og kostnadskrevende institusjonstjenester.

### Tiltak for funksjonshemmede

Sammenligning med andre kommuner viser at Tønsberg har høye utgifter knyttet til tilbudet for funksjonshemmede i kommunale avlastningstiltak. Driftskostnader i heldøgnsbemannede botiltak for voksne brukere er ikke spesielt kostnadskrevende sammenlignet med andre kommuner, ut over at Tønsberg kommune gir tjenester til mange brukere. Fokus på innsparingstiltak innen pleie og omsorgstjenestene i er derfor satt på tjenestene for funksjonshemmede, og spesielt kommunens avlastningstiltak.

### Skolestruktur

Tønsberg kommune har med dagens 15 grunnskoler en desentralisert skolestruktur. Med de økonomiske utfordringene kommunen står ovenfor er det en stor utfordring å opprettholde alle skolene, samtidig som man skal gi et likeverdig tilbud til den enkelte elev uavhengig av hvor man bor i kommunen. Utfordringene i økonomiplanperioden, hvor rådmannen ser det påkrevet å redusere skolesektorens ramme med kr. 2 mill fra 2012 (til sammen

4 millioner fra 2013), kan ikke iverksettes uten at det gjøres strukturelle grep, som innebærer nedleggelse av skoler og endring av kretsgrenser.

#### Rus og psykiatritjenester

Det er igangsatt et prosjekt med mandat å gjennomgå alle tjenester innenfor rus og psykiatri med siktemål å effektivisere tjenestene og redusere kostnadene med 2 millioner kroner i 2011, og 4 millioner kr. Kommunen har mange lavterskeltilbud og skadereduserende tiltak innen rustjenestene, men mangler en styrking av satsning på forebyggende tiltak.

## 13.4 Pensjonskostnader

Kommunenes pensjonspremier kan variere mye fra år til år. Dette følger av at premien er svært følsom for variabler som lønnsvekst, vekst i grunnbeløpet i folketrygden og rentenivå. For å unngå at disse svingningene skal få effekt på kommunens driftsresultat, sier regnskapsforskriften at det skal beregnes en pensjonskostnad, der det legges til grunn mer langsiktige nivåer på disse variablene. For Tønsberg viser disse aktuarberegningene (NRSP-beregninger) en systematisk lavere pensjonskostnad enn pensjonspremie. Dette avviket (premieavviket) skal dekkes med 1/15 del hvert år de neste 15 årene. Det har siden denne ordningen ble innført i 2001 blitt et meget stort akkumulert premieavvik i kommunens balanse. Dette vil i seg selv medføre økte pensjonskostnader i fremtiden.

Fra 2012 skal premieavviket dekkes med 1/10 del hvert år de neste 10 årene. Dette betyr høyere årlige kostnader for kommunen. I tillegg vil levealderjustering av pensjon bidra til at offentlige tjenestepensjonsordninger blir dyrere fra 2013. Garantert rente settes ned fra 3,0 til 2,5%, noe som vil øke premien for Tønsberg kommune med 6-7 mill kroner.

## 13.5 Kommunens gjeld

*Utvikling i netto gjeld. Alle tall i hele tusen og 2010 priser*

	2007	2008	2009	2010
Totalt langsiktige lån	1 663 558 652	1 842 332 377	1 923 671 504	2 142 609 543
Herav				
Formidlingslån	208 285 006	194 754 144	102 958 382	104 825 326
VAR-lån	256 683 226	282 118 258	332 883 545	369 075 158
Lånefond	114 690 946	111 458 311	107 925 665	114 019 458
Dekkes av statstilskudd	157 771 385	146 245 025	137 580 261	128 764 870
Netto gjeld	926 128 089	1 107 756 639	1 242 323 651	1 425 924 731
Herav gjeld som dekkes ved	86 461 073	83 300 432	86 051 239	93 740 636

rentekompensasjon				
-------------------	--	--	--	--

Kommunens brutto gjeld er økt med 28,8% de siste 4 årene. Gjeld der finanskostnadene er dekket av andre har vært stabil siste 4 år, mens gjeld som skal dekkes av kommunens frie inntekter (netto gjeld) har økt med hele 54,0%.

Lånegjelden i prosent av brutto inntekt har fra 2009 til 2010 økt fra 81,3% til 97,1%. Gjennomsnittet i landet (utenom Oslo) er 76,2%, mens i Vestfold er gjennomsnittet 70,8%.

Belastningen av høy lånegjeld blir ekstra krevende når kommunens inntektsnivå faller som følge av endringer i inntektsystemet. Rente -og avdragsutgifters andel av de totale utgifter vil øke dramatisk, og fortrenge tjenesteproduksjon.

Det betyr at det ikke er rom for ytterligere økning i kommunens gjeld. Helst bør den reduseres. Dette vil legge begrensninger for fremtidige investeringer. Fremtidige investeringer vil være avhengig av salg ev eiendommer.

## 13.6 Økonomiske utsikter 2012-2015

I økonomiplanen 2011-2014 legges det opp til kraftige innstamninger. Dette kommer direkte som en følge av reduksjon i frie inntekter som igjen har sin årsak i omleggingen av inntektsystemet. I 2011 merket Tønsberg i liten grad effekten av omleggingen av utgiftsutjevningen og innlemmingen av barnehagetilskuddet på grunn av overgangsordninger. Det ble i 2011 gitt et inntektsgarantitilskudd på 24,9 mill kroner. I 2012 blir dette tilskuddet mer enn halvert, mens fra 2013 er det helt borte.

Det betyr at selv om det er en realvekst i kommunenes økonomiske rammer for landet under ett, vil ikke Tønsberg merke mye til denne, da den generelle økningen i stor grad blir spist opp av reduksjonen i inntektsgarantitilskuddet. Det betyr at i tillegg til de planlagte kostnadsreduksjonene, må utgiftsøkningen dekkes innenfor eksisterende økonomisk ramme. Med sterk befolkningsvekst, og dermed økt behov for tjenester, må utgiftene pr bruker reduseres. Dette innebærer selvfølgelig et dårligere tilbud til våre brukere.

Utviklingen i skatteinntektene i Tønsberg har vært svakere enn landsgjennomsnittet, og svakere enn det som er nødvendig for å opprettholde tjenestenivået, selv om det ikke hadde vært endringer i inntektsystemet. I tillegg ser rentene ut til å stige mer enn tidligere forutsatt.

Det er imidlertid for tidlig å si om det må ytterligere innstramminger til i 2012 og de neste 4 årene enn det som er vedtatt i økonomiplanen. Fortsetter den svake utviklingen i skatteinntektene må vi imidlertid være forberedt på ytterligere nedskjæringer.